

EESTI TOIDUAINETÖÖSTUSE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN FOOD INDUSTRY

SOOME TOIDUAINETE TURU UURING

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS.....	5
1.1	EESMÄRK.....	5
2	TOIDUAINETE TURU ÜLDINE KIRJELDUS	6
2.1	ÜLDINE INFORMATSIOON SOOME KOHTA.....	6
2.2	TARBIMINE, KONKURENTSIOLUKORD	6
2.3	SEADUSANDLUS.....	7
2.4	TOIDUKAUPADE MÜÜK	7
2.5	TOIDUKAUPADE TARBIMINE	7
2.5.1	<i>Liha tarbimine .....</i>	8
2.5.2	<i>Kala tarbimine.....</i>	8
2.5.3	<i>Küpsetatud toodete tarbimine.....</i>	8
2.5.4	<i>Piimatoodete tarbimine .....</i>	9
2.6	TURU ARENGUSUUNAD VIIMASTEL AASTATEL	9
2.6.1	<i>Soome toiduainetetootjad .....</i>	10
2.6.2	<i>Lihatootmine.....</i>	10
2.6.3	<i>Kalatootmine .....</i>	11
2.6.4	<i>Leivatootmine .....</i>	11
2.6.5	<i>Piimatoodete tootmine.....</i>	12
3	MÜÜGIVÕRK	14
3.1	SISENEMISTÖKKED	14
3.1.1	<i>Soome alkoholipoliitika .....</i>	14
3.1.2	<i>Hügieeninõuded.....</i>	14
3.1.3	<i>Logistikaketid (kültransport ja tagastussüsteemid).....</i>	14
3.1.4	<i>Päritolusertifikaat.....</i>	14
3.2	SOOME TURULE SISENEMINE.....	15
3.2.1	<i>Oodatav Soome turu müügiimaht.....</i>	15
3.2.2	<i>Millist koostööpartnerit soovitakse valida .....</i>	16
3.2.3	<i>Hinnatase.....</i>	16
3.2.4	<i>Brändipoliitika.....</i>	16
3.2.5	<i>Soome turule sisenemise etapid.....</i>	17
3.2.6	<i>Jaotusskeem.....</i>	19
3.3	HULGIMÜÜJAD.....	21
3.3.1	<i>Iseloomustus .....</i>	21
3.3.2	<i>Suuremad hulgimüüjad.....</i>	21
3.3.3	<i>Hulgimüügi firmadesse sisenemine .....</i>	26
3.3.4	<i>Lepingud, tarnetingimused.....</i>	27
3.3.5	<i>Miinumkogus .....</i>	28
3.3.6	<i>Maksetingimused .....</i>	28
3.3.7	<i>Muu oluline teave (omanikud, taustinfo, jne.).....</i>	28
3.4	SUURED KAUPLUSTEKETID	29
3.4.1	<i>Iseloomustus .....</i>	29
3.4.2	<i>Kauplusekettidesse sisenemine .....</i>	33
3.4.3	<i>Lepingud, tarnetingimused.....</i>	39
3.4.4	<i>Miinumkogus .....</i>	39
3.4.5	<i>Maksetingimused .....</i>	39

3.4.6	<i>Kontaktid</i>	39
3.4.7	<i>Muu oluline teave</i>	40
3.5	MUUD MÜÜGIKOHAD	40
3.5.1	<i>Ajalehekioskid</i>	40
3.5.2	<i>Bensiinjaamade ketid</i>	41
3.5.3	<i>Internetikaubandus</i>	43
3.6	LOGISTIKAFIRMAD	43
3.6.1	<i>Toiduainete transport</i>	43
3.6.2	<i>Külmutusfirmad</i>	44
4	KONKURENTS JA HINNAINFO	45
4.1	PIIMATOOTED	45
4.1.1	<i>Põhikonkurendid</i>	45
4.1.2	<i>Põhilised müügiargumendid</i>	45
4.1.3	<i>Hind</i>	45
4.2	KÜPSETATUD TOOTED	45
4.2.1	<i>Põhikonkurendid</i>	45
4.2.2	<i>Põhilised müügiargumendid</i>	45
4.2.3	<i>Hind</i>	46
4.3	JÄÄTIS JA MAIUSTUSED	46
4.3.1	<i>Põhikonkurendid (jäätis)</i>	46
4.3.2	<i>Põhikonkurendid (maiustused)</i>	46
4.3.3	<i>Põhilised müügiargumendid</i>	46
4.3.4	<i>Hind</i>	46
4.4	LIHATOOTED	46
4.5	VALMISTOIDUD, KONSERVTOIDUD (KONSERVSUPID, SALATID, JNE).....	47
4.6	KARASTUSJOOGID, ÕLU, ALKOHOL.....	47
4.6.1	<i>Põhilised ettevõtted turul</i>	48
4.6.2	<i>Muud olulised tegijad Soome õlle- ja karastusjookide turul</i>	50
5	LÕPPTARBIJAD	51
5.1	TARBIJATE KÜSITLUS.....	51
5.1.1	<i>Eesti toit Soomes</i>	63
6	SEADUSANDLUS	65
6.1.1	<i>Müügitoetus</i>	65
6.1.2	<i>Reklaam</i>	65
7	TOOTMINE	66
8	KOKKUVÕTE.....	67
8.1	SOOVITUSED SOOME TOIDUAINETE TURULE SISENEMISEKS	67
8.1.1	<i>Kasutada jaemüüjate endi brände (private label)</i>	67
8.1.2	<i>Müüa Eesti toiduaineid olemasolevatele hulgimüüjatele ja -kettidele</i>	68
8.1.3	<i>Tutvustada Eesti toitu kui brändi Soomes</i>	68
8.1.4	<i>Eesti toit ja selle lugu</i>	69
8.1.5	<i>Eesti toit teleris</i>	69
8.1.6	<i>Eesti toidu nädal</i>	69
LISA 1.	HOKI RESTORANID.....	70
LISA 2.	PIZZA HUT SÖÖGIKOHAD	72

1 SISSEJUHATUS

1.1 EESMÄRK

Käesoleva uuringu eesmärk on aidata edendada Eestis toodetavate põllumajandussaaduste või -toodete müügivõimalusi Soomes.

Uuringul põhinev aruanne annab infot Soome turu, kohaliku toodangu, impordi, ekspordivoogude hinnanguliste suuruste, peamiste turul tegutsevate ettevõtete ja toiduainete sektorites valitsevate suundumuste kohta.

Uuring hõlmab järgmisi peamisi alapunkte:

- Soome toiduainete turu suurus, arengusuundade ülevaade;
- Konkurentsituatsiooni kirjeldus;
- Toiduainete tööstusega seotud seadusandlus, tootmis- ja reklaamikulud;
- Lõpptarbijad
  - mida teavad lõpptarbijad Eesti toiduainetest
  - lõpptarbijate ostueelistused – kas ja millistel tingimustel ostetakse Eesti toiduaineid
- Kauplused ja kaupluseketid
  - kas ja millistel tingimustel võtavad kaupa müüki
  - minimaalsed kogused
  - soovitavad tarneajad
  - maksetingimused

Töös on kasutatud järgmisi allikaid:

- Tollistatistika (import/eksport)
- Soome toiduainetetööstuse ja -liitude statistika
- Ministeeriumite statistika ja kodulehed
- Avalik informatsioon (ajalehed, ajakirjad, internet, jne)
- Konsultandi personaalsed kontaktid toidainetetööstuse ja kaubanduse sektoris

2 TOIDUAINETE TURU ÜLDINE KIRJELDUS

2.1 ÜLDINE INFORMATSIOON SOOME KOHTA

5,2 miljonit elanikku

Rahvusrühmad:

Soomlased 93.4%

Rootslased 5.7%

Venelased 0.4%

Eestlased 0.2%

Saamid 0,1%

Keeled:

Soome 92% (riigikeel)

Rootsi 5.6% (riigikeel)

Muud 2,4 %

SKT elaniku kohta: 35 000 eurot

põllumajandus: 3.3%

tööstus: 30.2%

teenused: 66.5%

Tööpuuduse määr: 8,3%

Inflatsioonimäär alla 1%

Soome toiduainete tootmiskaht 2003. aastal: 8,7-9 mlrd eurot

Umbes 50% toiduainete turust asub kuni 50 km kaugusel Helsingist.

2/3 turust asub Tampere-Jyväskylä-Joensuu joonest lõunas.

2.2 TARBIMINE, KONKURENTSIOLUKORD

Soome on jaotuskettide ja monopolide riik

Soome toidukaupade turgu valitsesid kohalikud monopoolsed tarnijad 1995. aastani, kui Soome liitus Euroopa Liiduga. Alates 1995. aastast on tootmise ja müügi struktuur oluliselt muutunud. Konkurents turul kasvas märkimisväärselt ka möödunud aastal, kui Euroopa Liidu täisliikmeks said Balti riigid ja Poola.

Soome enda põllumajandust ja toiduainetetööstust ootab suur muudatus 2006. aasta alguses seoses EL rahastamis põhimõtete muutumisega. Sellega seoses hakkavad piimatootjad (farmerid) saama oma toodangu eest 15-20% vähem raha kui 2005. aastal.

Toidukaupade (v.a alkoholi) tarbimine moodustas Soomes 3500 eurot inimese kohta aastas.

2.3 SEADUSANDLUS

Tarbijaõiguste kaitse üle teostab järelevalvet Kaubandus- ja Tööstusministeerium.

Üldiselt kehtib Soome toiduainete turul Euroopa Liidu seadusandlus. Erandiks on alkoholitootmine ja -müük, sest Soome (ja ka Rootsi) on seisukohal, et mõlemad peaks kontrollima riik (poliitikud):

Alkoholitoodete maksustamine vähenes 2004. aastal järgmiselt:

- Õlle maksustamine vähenes 32%
- Kange alkoholi maksustamine vähenes 44%
- Veini maksustamine vähenes 10%.

Omamaised tooted / importkaup:

Toidukaupu saab Soome importida väga lihtsalt. Põhiliseks piiranguks on EL nõuete kohane toidukaupade säilitamine õige temperatuuri juures transpordi ja tarne ajal. Lisainfo saamiseks vt <http://www.elintarvikevirasto.fi/english/>

Soome riik on algatanud kampaaniaid omamaise ehk Soome enda toidu tarbimise tõstmiseks. Need projektid jagunevad piirkondlikeks ja üleriiklikeks kampaaniateks. Lisainfo saamiseks vt www.finfood.fi ja www.ruokakori.fi

Toidukaupade kogutoodang moodustas 2003. aastal 8,7 mlrd eurot. 2003. aastal imporditi Soome toidukaupu kokku 1,56 mlrd euro eest.

2.4 TOIDUKAUPADE MÜÜK

Toidukaupade müüki kontrollivad Soomes suured jaekaubandusketid

Üks kolmandik kõikidest tarbijatest külastab korra nädalas discounter-poode. Lõuna-Soomes otsib 50% tarbijatest soodsama hinnaga kaupa.

Odavkaupluseid tuleb turule pidevalt juurde. Praegu elab ühe või enama odavketti kuuluva kaupluse piirkonnas juba rohkem kui 50% tarbijatest.

2.5 TOIDUKAUPADE TARBIMINE

Toidukaupade tarbimine kasvab nn. tervislikumate toiduainete arvel.

Tarbijate nõuded toiduainetele on järgmised:

- Puhas ja hügieeniline 31%
- Kodumaine 28%
- Kontrollitud ja testitud 12%
- Kvaliteetsed toorained 11%
- Ohutus ja tervislikkus 10%

Soomes on palju neid, kes tarbivad erilisi toiduaineid, nt neid, mis on gluteenivabad või väheste gluteenisaldusega, laktoosivabad või ei sisalda pärm.

Nõudlus mahetoidu järele on viimastel aastatel küll suurenenud, kuid piiratud pakkumise tõttu ei ole see viimase kahe aastaga eriliselt kasvanud.

2.5.1 Liha tarbimine

Liha tarbimine moodustas 2004. aastal 67,7 kg inimese kohta (kasv aastaga 3,3%). Creutzfeldt-Jakobi tõve (CJT) tõttu vähenes liha tarbimine aastatel 1997-1998, kuid on peale seda taastunud varasemale tasemel.

Möödunud aastal oli liha tarbimine Soomes järgmine:

- vorsti tarbimine 108 mln kg aastas
- viilutatud lihatoodete tarbimine 34 mln kg aastas
- linnuliha (kana) 67,6 mln kg
- linnuliha (kalkun) 14,1 mln kg

Lihatoodete iga-aastane eksport on umbes 60 mln kg aastas. Lihatoodete iga-aastane import moodustab umbes 30 mln kg aastas.

Põhilised imporditurud on Taani ja Saksamaa (sealiha) ja Rootsi, Brasiilia ja Holland (veiseliha). Importliha põhiline eelis on hind. Näiteks Brasiilia tootmiskulud on poole väiksemad kui Soomes.

2.5.2 Kala tarbimine

- Aastane tarbimine on umbes 240 mln eurot
- Soome turgu kontrollivad 10 suurt tootjat (kes on ühtlasi ka hulгимүүijad).
- Põhiline importkala tuleb Norrast (lõhe)

2.5.3 Kūpsetatud toodete tarbimine

Turu koguväärtus umbes 1 mlrd eurot aastas.

Turg oluliselt ei kasva, kuid leiva (rukkileiva) kogutarbimist suurendab tarbijate huvi tervislikumate toiduainete vastu. Tarbijate põhiline nõue on maitse, teine on värskus ja kolmas on tervislikkus. Konkurents surub hinnad alla, kuid müügil on bränditooteid, mis on suhteliselt kallid. Leiva tarbimine sõltub suuresti kohalikest maitseeelistustest ja isegi suured ettevõtted (Vaasan&Vaasan ja Fazer) toodavad leivatooteid, mis vastavad kohalikule maitsele. Soomes on ka kõige väiksematel kauplustel oma kūpsetusahi, et valmistada värsket leiba ja saia. Kauplused kasutavad külmutatud tainast, mida toodavad Moilas ja Vaasan. See on suurendanud leiva ja saiade tarbimist. Külmutatud kūpsetatud toodete tarbimine on suurenenud tänu sellele, et peredel on üha vähem aega kodus kūpsetamiseks.

2.5.3.1 Import Soome aastas:

Kohvisaiad: 600 tuhat kg (1,5 mln eurot)

Kūpsised ja vahvlid: 13 000 tuhat kg (33 mln eurot)

Rukkileib: 1 140 tuhat kg (3,3 mln eurot)

Leib: 9 500 tuhat kg (15 mln eurot)

Muud kūpsetustooted: 20 000 tuhat kg (50 mln eurot)

Muud maisitooted: 27 000 tuhat kg (53 mln eurot)

2.5.4 Piimatoodete tarbimine

Piimatoodete tarbimine põhines kuni 1995. aastani kodumaisel tootmisel; suurim tootja oli Valio. See ettevõtte domineerib ka praegu Soome piimatööstuste hulgas. 1995. aastani oli turul ainult Hollandi ja Itaalia juustud ja mõned vähemtähtsad tooted. Esimene suur välisfirma Soome turul oli Rootsi Arla. Peale seda on Soome piimatoodete turule sisenenud väga paljud tootjad, nende hulgas möödunud aastal ka Eesti piimatööstused.

Viimastel aastatel on turule tulnud mitmeid eriti tervislikke piimatooteid (vähendavad kolesteroolitaset ja on vähese soolasisaldusega), mille kõige edukamad tootjad on Unilever ja Raisio-Valio. Viimastel aastatel on turule tulnud ka mitmed uued kohalikud ja välisfirmad oma erijuustude ja muude eriliste piimatoodetega.

2.6 TURU ARENGUSUUNAD VIIMASTEL AASTATEL

Toiduainete tarbimises Soomes on viimasel ajal mõnevõrra suurenenud kiirtoidu ja poolfabrikaatide osa.

Toiduaineid müüakse lisaks toidukauplustele ka bensiinijaamade kettide poolt nagu ABC, Shell, Teboil, jne ja ajalehekioskites nagu R-Kiosk, jne. Need ketid müüvad toiduaineid 7 päeva nädalas ja mõned nendest (nagu ABC) on avatud ööpäev läbi.

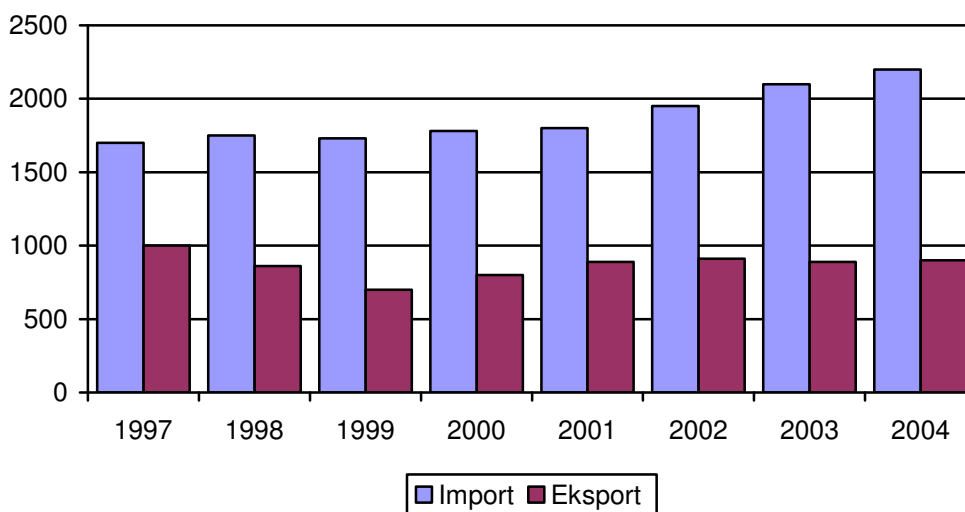
Kesko (K-rühm) on kaotanud oma positsiooni Soome suurima jaemüüjana S-grupile.

Lihatoodete tarbimine väheneb (-1 %), samas kui linnuliha tarbimine kasvab (kalkuniliha +13% ja kanaliha + 2%).

Viimastel aastatel on tervisliku toidu tarbimine kasvanud, rohkem süüakse ka kala ja kalakonserve. Samas soola kasutamine on pidevalt vähenenud.

Küpsetatud toodete turgu domineerib kodumaine toodang (import moodustab ainult 15% ja eksport 5%), kuid samas kasvab selliste toodete import, mis on töömahukad ja pika säilimisajaga.

Joonis 1. SOOME TOIDUAINETE IMPORT JA EKSPORT (MLN EUR)

Toiduainete import rahalises väärtuses kasvab, samas kui ekspordi väärtus langeb.

Saksamaa on paari viimase aasta jooksul möödunud Rootsist ja tõusnud kõige tähtsamaks toiduainete eksportijaks Soome. Holland on püsinud kolmandal kohal. Viimasel aastal oli Saksamaa osakaal impordist 16%, Rootsi 13% ja Holland 9%.

Venemaa, Rootsi ja Eesti kokku moodustavad peaaegu poole Soome toiduainete ekspordist. Venemaa ja Rootsi on viimastel aastatel püsinud 20% juures, Eesti osa on 10% juures.

2.6.1 Soome toiduainetootjad

Toiduainete tootmine on Soomes väga oluline riigi majanduse osa, kus töötab kokku umbes 40 000 inimest.

Tabel 1. TOOTMISMAHUD TOODETE KAUPA

Tootegrupp	Toiduainete tootmine 2003.a. mln EUR
piimatooted	1900
puuviljad ja juurviljad	450
kalatooted	115
toiduõlid ja -rasvad	195
kuivained	253
linnased	66
mittealkohoolsed joogid	728
alkohoolsed joogid	200
leivatooted	890
näkileib	157
suhkur	248
šokolaad, maiustused ja kakao	325
kohv	170
vürtsid	79
liha	2200
muud	724
Kokku	8700

2.6.2 Lihatootmine

Suurimad kohalikud lihatootjad on Atria (www.atria.fi), HK-Ruokatalo (www.hk-ruokatalo.fi) ja Saarioinen (www.saarioinen.fi)

Atria laiendab oma tegevust Rootsi ettevõtete ülevõtmisega (Lithells Ab, Sibylla Ab ja Svensk Snabbmat Ab) ning tema tütarfirma Atria Meat Ab on alustanud tegevust ka Leedus, omandades UAB Saltuva, praeguse nimega UAB Vilnauas Mesa). Lisaks sellele on Atria saanud Eestis Valga Lihatööstuse omanikuks. Rootsi ja Balti turg annavad Atria käibest 40%. Atria on ka huvitatud Venemaa turust.

HK Ruokatalo sai 1998. aastal Rakvere Lihakombinaadi suurimaks aktsionäriks ja tegutseb ka Lätis. Koos Rootsi Lantbukarnas Riksförbundiga omandas HK Ruokatalo enamuse ka Eesti linnulihatootjast AS Tallegg. Lisaks sellele on HK Ruokatalo omandanud intellektuaalse

omandi õigusi Leedus. 2002. aastal alustas HK Ruokatalo Poola suurima lihatööstuse Sokolowi aktsiate kokkuostmist. Praeguseks annavad välisturud HK Ruokatalo tegevusest umbes 35%.

Saarioinen on suurendanud oma tootmist Eestis. Saarioinen Eesti OÜ ostis 2002. aastal enamusosaluse AS-s Meleco.

Ka muud Soome lihatootjad on laienenud teistesse EL-i riikidesse ja Venemaale. Kogu Soome lihatootmise maht 2003. aastal oli 2,2 mlrd eurot. Pakitud liha tootmismahd kasvab kogu aeg.

2.6.3 Kalatootmine

Inimtarbimiseks mõeldud importkala ja -kalatoodete turu suurus on ligikaudu 115 mln eurot aastas. Norrast imporditakse umbes 27 mln euro väärtuses lõhet (umbes 11 mln kg). Kala- ja kalatoodete eksport on umbes 11 mln eurot aastas. Suurimad ettevõtted turul on Apetit Kala Oy (34 Kalatori kauplust üle kogu Soome) (www.apetit.com) ja Heimon Kala Oy (www.heimonkala.fi)

2.6.4 Leivatootmine

Soomes toodeti 2003. aastal 890 mln euro eest leiba. Leivatööstuses töötab umbes 10 000 inimest. Suurimad tootjad turul on Fazer Leipomot Oy www.fazerleipomot.fi ja Vaasan&Vaasan Oy www.vaasan.com, mis üheskoos kontrollivad turust ligi 60%.

Fazer Leipomot tegutseb aktiivselt Rootsis, Eestis, Lätis, Leedus ja Venemaal. Ettevõtte kontrollib umbes 30% Peterburi leivaturust. Fazer Leipomot toodab Peterburis aastas üle 100 mln kg leiba (Soomes umbes 75 mln kg)

Vaasan&Vaasan kontserni kuulub Soomes 15 leivatehast. Ettevõtte tegutseb aktiivselt ka Eestis (AS Leibur), Lätis (A/S Hanzas Maiznicas), Leedus (UAB Vilniaus Duona Plius) ja Rootsis (Delice Scandinavia). Rootsis ettevõttel tootmist ei ole (Delice Scandinavia on logistikafirma). Vaasan&Vaasan ekspordib oma tooteid 30 riiki.

Soome küpsisetootjad kuuluvad põhiliselt välisfirmadele, kellest suurim on LU Suomi (Danone).

Keskmise suurusega leivatehased on järgmised:

Leivon Leipomo (Tampere) www.leivonleipomo.fi

Moilas Oy (Pieksämäki) www.moilas.fi

Pulla Pirtti Oy www.pullapirtti.com

Leipomo Salonen Oy www.leipomosalonen.fi

Katri Antell Oy www.antellkatri.fi

Linkosuon Leipomo Oy www.linkosuo.fi

Porin Leipä Oy www.porinleipä.fi

Primulan Leipomot Oy www.primula.fi

Sinuhe Oy www.sinuhe.fi

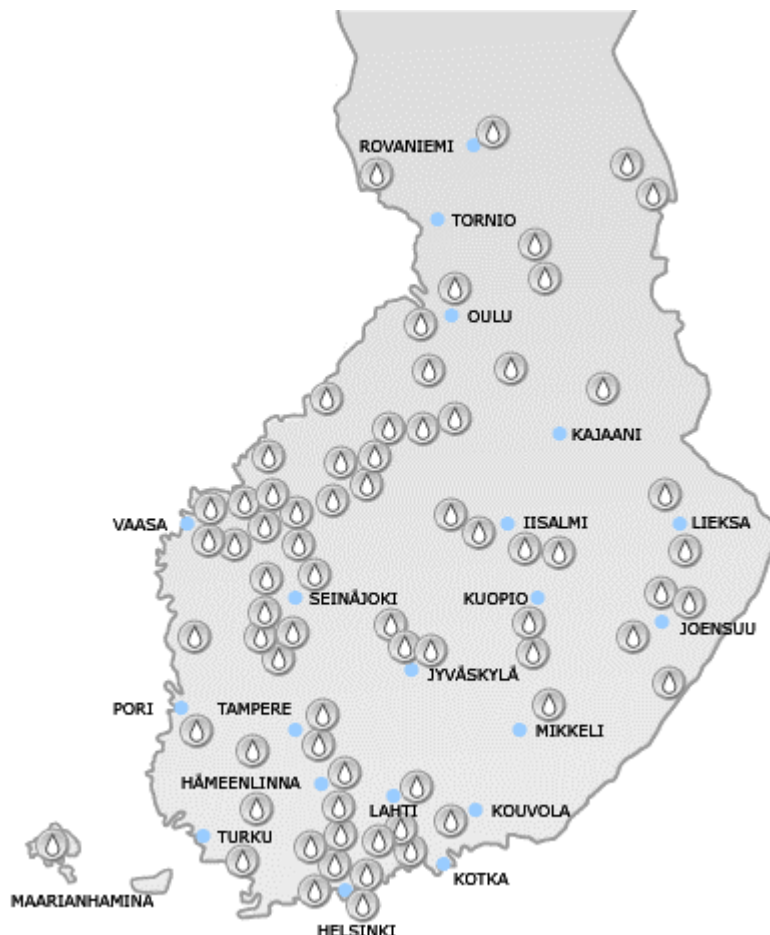
Ehon Leipomo Oy www.eho.fi

Soome leivatööstused on ühinenud liitu, mille nimi on Leipuriliitto (www.leipuriliitto.fi). Antud organisatsioon toetab kogu majandusharu kutse- ja äritegevust ning kaitseb töandjate huve.

2.6.5 Piimatoodete tootmine

Piima tootmine moodustas 2003. aastal 245 mln eurot, piimatoodete tootmine kokku aga 1,9 mlrd eurot. Hetkel omavad piimatoodete tootmise luba umbes 150 ettevõtet.

Joonis 2. PIIMATÖÖSTUSTE ASUKOHT

Suurim kohalik tootja ja turuliider on **Valio** www.valio.fi, mille turuosa piimatoodete tootmises on 82% ja kogu turuosa on 56%. Valio tegutseb aktiivselt ka Venemaal, Eestis, Leedus, Lätis ja Rootsis.

Valio töötleb aastas 2 mlrd kg piima (sh Soomes ja Eestis).

Tabel 2. VALIO TOOTMINE (% AASTAKÄIBEST):

Värsked piimatooted	40%
Juust	28%
Margariin	13%
Piimapulbritooted	6%
Jäätis	3%
Muud tooted	10%

Arla Foods

Arla on Euroopa suurim piimatööstus (omanikeks on 11 600 Rootsi ja Taani piimatootjat), mis toodab 8,5 mlrd kg piimatooteid aastas. Arla Finlandi käive on 50 mln eurot aastas.

Ingman

Ingman www.ingman.fi on üks vanimatest Soome piimatööstustest. Ettevõtte on oma tütarfirmad ka Leedus, Eestis ja Rootsis. Soomes on piimatööstused asutanud organisatsiooni nimega MILK WORKS www.milkworks.net, mille eesmärk on valmistada noori ette tööks piimatööstuses.

3 MÜÜGIVÕRK

3.1 SISENEMISTÕKKED

Eesti tootja jaoks ei ole Soome turule tulekul palju takistusi. Põhilised takistavad tegurid on:

3.1.1 Soome alkoholipoliitika

- Kõigi alkoholitoodete (kangus üle 2,8 mahuprotsendi) tootmisel, maaletoomisel ja müügil tuleb täita Soome alkoholiseadusandlust. Lube alkoholi maaletoomiseks ja müügiks väljastab sotsiaal- ja tervishoiuministeeriumi alla kuuluv Tuotevalvontakeskus. Loa taotlemise blanketid on kättesaadavad aadressil: http://www.sttv.fi/lomakkeet/lomakkeet_frameset.htm
- Alkoholi (sh kange õlle) müügi monopoliõigus kuulub Alko Oy-le, millel on kogu riigis 320 alkoholikauplust. Alko käive koos alkoholimaksudega oli 2004. aastal 1,2 mlrd eurot ja ilma alkoholimaksudeta 500 mln eurot. Ettevõtte müüs aastaga 108 mln liitrit alkoholi. Alko toob alkoholi maale 50 riigist <http://www.alko.fi/>
- Õlut (v.a kanget õlut) müüakse tarbijatele toidupoodides, ajalehekioskites, bensiinijaamades ja restoranides.

3.1.2 Hügieeninõuded

- Soome toiduaineteamet (Elintarvikevirasto) teostab järelevalvet toiduainete tootmise ja kauplemise üle <http://www.elintarvikevirasto.fi/valvonta/>
- Infot eksisteerivate hügieeninõuete kohta saab ametilt

3.1.3 Logistikaketid (külmtransport ja tagastussüsteemid)

- Põhilistel jaekaubanduskettidel on oma logistikafirmad.
- Soomes on toiduainete transpordile spetsialiseerunud mitmed firmad, nt Swanline Oy, Oulu; Experant Oy, Kuopio; NV Thermotrans Oy, Harjavalta
- Külmtoodete transporti pakuvad Finnfrost Oy, Tradeka, Suomen Spar, Stockmann Oy ja Heinon Tukku Oy

3.1.4 Päritolusertifikaat

Soome seaduste kohaselt peab kõikidele toiduainetele märkima nende päritolu (Valmistatud või imporditud .....

3.1.4.1.1 Toiduainete vastavus nõuetele

Toidu vastavust E-Li nõuetele kontrollib Soome toiduaineteamet (*Elintarvikevirasto*). http://europa.eu.int/comm/food/food/foodlaw/guidance/index_en.htm

3.1.4.1.2 Mahetoodang (*Luomu-tuotteet*)

Soomes kontrollib mahetoiduainete turgu põllumajandus- ja metsaministeerium. Kauplemist kontrollib toiduaineteamet Elintarvikevirasto.

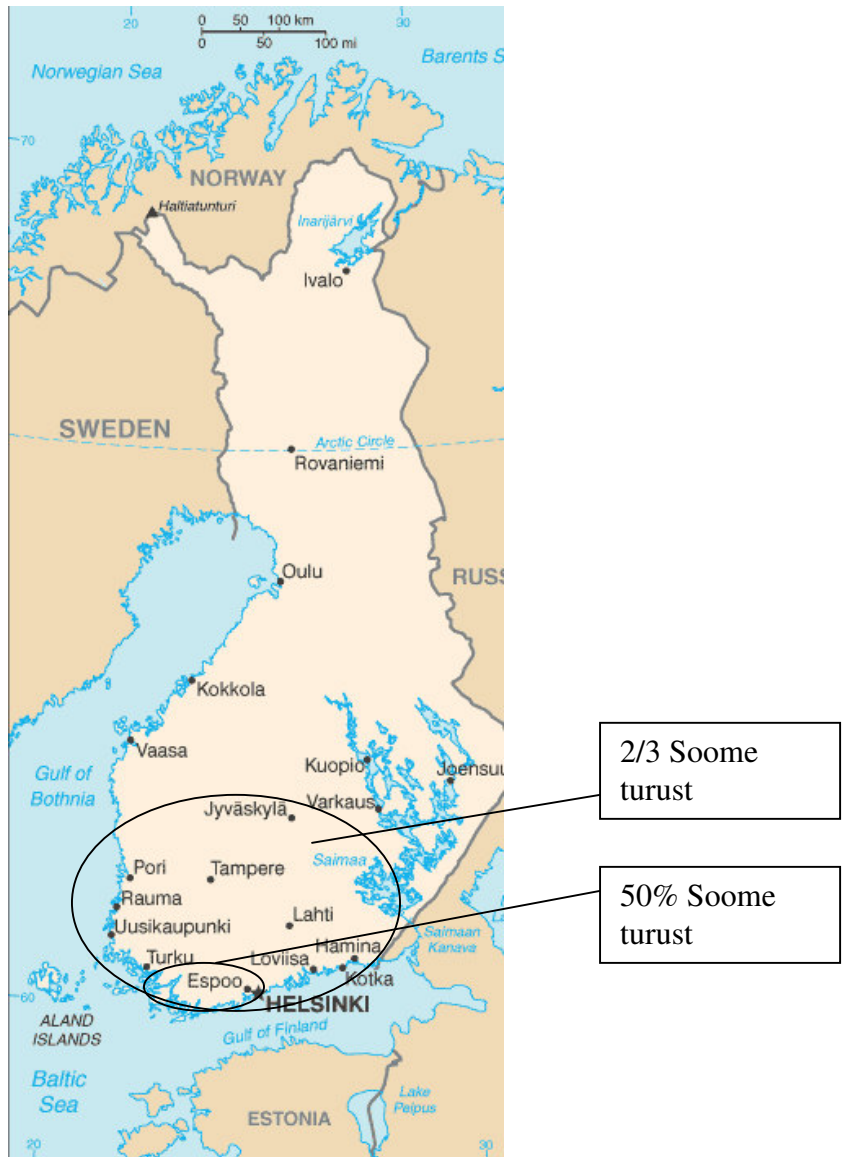
3.2 SOOME TURULE SISENEMINE

Uue tulijana Soome turule sisenemiseks on vaja vastu võtta järgmised otsused:

3.2.1 Oodatav Soome turu müügimaht

Määrab ära jaotusvõrgu (üleriiklik, piirkondlik, jne)

Joonis 3. MÜÜGIMAHT PIIRKONNITI

- Kui on soov müüa oma tooteid üle kogu riigi, peab tegema koostööd suurte üleriiklike kettidega nagu S-rühm, K-rühm, Tradeka jne.
- Suurte rühmade sees saab vastavalt kauba hinnale, imagole, konkurentidele jne valida kaupluse tüübi, kus mingi kauba müük on kõige otstarbekam.
- Kui ei soovita müüa oma kaupa kogu riigis, võib keskenduda konkreetsele piirkonnale (Helsingi, Tampere, Oulu, jne)
- Piirkondlikule turule on lihtsam siseneda ja tarnekett on lühem (lihtsam haldamine ja väiksemad kulud)

3.2.2 Millist koostööpartnerit soovitakse valida

Koostööpartnerid (müügikett, hulgimüük, jaemüük, restoranid ja hotellid, toitlustusfirmad) määravad ära logistika, pakendi, hulgimüügipartnerid, jne.

Alternatiivideks on oma jaotusvõrgu loomine, ühissetevõtte, äriettevõtte ülevõtmine, tehnoloogia ülevõtmine, iga-aastaselt raamlepingul põhinev tootmine jms.

3.2.3 Hinnatase

Toiduainete lõpphinnad sõltuvad sellest, millist liiki kauplustes neid müüakse. Tänapäeval on 3 liiki kauplusi:

Tabel 3. KAUPLUSTE LIIGID

Kaupluse turuosa	1990 %	1995 %	2000 %	2005 %
Hüpermarket (üle 1000 m ²)	29,9	44,7	56,2	60,7
Supermarket (400-1000 m ²)	29,3	25,2	20,7	14,4
Väikepoed alla 400 m ²	40,8	30,1	23,1	24,9

3.2.4 Brändipoliitika

Kas kaupa hakatakse turustama oma kaubamärgi või kohaliku jaemüüja brändi all.

3.2.4.1 Toidukaupade kohalikud brändid (nn *private label*):

3.2.4.1.1 K-rühma oma brändid:

- **Pirkka** (üle 1300 toote)
- **Euro Shopper** (üle 300 toote)
- **Rico** (värsked puu- ja juurvili)

3.2.4.1.2 Inex Partnersi oma brändid:

- **Rainbow**
- **Daily**
- **X-tra**
- **Pouta**

3.2.4.1.3 S-rühma oma brandid:

- Inex Partners's (Rainbow, Daily)
- Hyvä Ostos

Enamik suurte jaekettide oma brändikaupadest on tänapäeval importkaup.

3.2.4.2 Alkoholibrandid

Alko ja Altia toodavad ja müüvad paljusid alkoholibrände
Mõned alkoholi hulgimüügifirmad pakuvad oma brände

3.2.4.3 Rahvusvahelised brandid

Rahvusvahelisi brände nagu Coca Cola, Pepsi, Fosters, Tuborg, Heineken, jne kas tuuakse maale või toodetakse litsentsi alusel kohapeal Soomes.

3.2.5 Soome turule sisenemise etapid

3.2.5.1 Läbirääkimised koostööpartneritega

Turu kiire areng võimaldab kasutada uusi jaemüügikontseptsioone ja tooteid. Otsuse turule tuleku kohta teeb alati tootja või tarnija. Soomlased eelistavad rääkida läbi ettevõtetega, kes on kindlalt otsustanud turule tulla, ja mitte raisata oma aega ettevõtetega, kes teevad ainult turu-uuringut.

Õige lähenemine:

„Võtsime teiega ühendust, kuna me oleme otsustanud tulla Soome toidukaupade turule...”

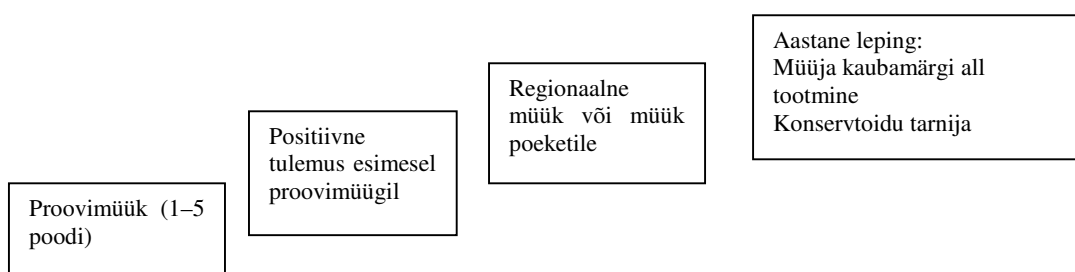
Vale:

„Võtsime teiega ühendust, sest tahame uurida oma võimalusi Soome toidukaupade turul...”

3.2.5.2 Tegevuskava

Tegevuskava peab põhinema tootja/tarnija ressurssidel ja võtma arvesse tegevusvorme (tarnimine, ühisettevõtte, litsentseerimine, toimiva äriühingu ülevõtmine, jne), mis võivad tähendada olulisi muutusi ajakavas. Esimese proovimüügi saab sõltuvalt hooajast korraldada 1 kuni 3 kuuga

Joonis 4. OMA TOOTEGA SISENEMINE

Puuviljade ja juurviljade (või seente) puhul on vajalik tulla turule väga kiiresti. Kui toode on hooajaline, tuleb planeerida turuletulekut järgmisel hooajal.

3.2.5.3 Brändimispõhimõtted

Peab otsustama, kas hakata oma toodet müüma ja reklaamima oma kaubamärgi all (nt Saku õlu, Viru Valge jne), mis teeb toote kliendi jaoks huvitavamaks.

Teine võimalus on tarnida tooteid jaemüügifirmale, kes müüb neid oma brändi all.

3.2.5.4 Regioonid

Esimene otsus on see, kas tahate, et teie kaupa müüakse üle kogu riigi või mõnes spetsiifilises piirkonnas, nt Helsingis ja selle lähiümbruses. Suured jaeketid on ka väljaspool Helsingit ja mõnikord on seal hinnasurve väiksem. Teisest küljest kaldub kohalik tarbija rohkem eelistama kodumaist toodangut.

3.2.5.5 Tarbijagrupi valik

Pensionärid (elanikkonna kasvav osa): palju vaba aega, et võrrelda hindu ja tooteid omavahel.

Lastega pered (2-3 lapsega vanemad): tänapäeval töötavad üldjuhul mõlemad vanemad ja nädala jooksul ostavad kohalikust poest põhilisi toiduaineid (piim, leib). Nädalavahetusel ostetakse mõnest suurest hüpermarketist (nt. Prisma või Citymarket) ülejäänud kaup järgmiseks nädalaks ette.

Üksikud inimesed (või lasteta abielupaarid): kasvav elanikkonnarühm, söövad tihti väljas (restoranis) ja mõnikord valmistavad toitu ka kodus. See rühm ostab toidukaupu spetsiaalsest kauplusest või lähipoest.

3.2.5.6 Müügikanali valik

Jaekaubandus: tuleb kontrollida, kas jaotuskanalid ja nõutav tootmisvõimsus sobib.

Restoranid (või toitlustusettevõtted)

Turud (nn *torimyynti*): peaaegu igas linnas on turg, kus müüakse puu- ja juurvilja, kala jne. Mõnikord müüvad tootjad turul ise oma kaupa, kuid enamikel juhtudel ostavad turumüüjad oma kauba kohalikelt hulgikaupmeestelt või tootjatelt. Turud on populaarsed just suveperioodil. See annab Eesti tootjatele teatud eelise, kuna geograafilise asendi tõttu valmivad puu- ja juurviljad Eestis varem.

Kaubahallid (Kauppahallit)

Traditsiooniline toidukaupade müügikeskus (nn *kauppahallit*)

Paljudes linnades on sellised keskused, kus professionaalsed müüjad müüvad kvaliteetset kaupa.

Helsingis on 3 Kauppahalli-tüüpi kaubakeskust, kus müüakse toiduaineid:

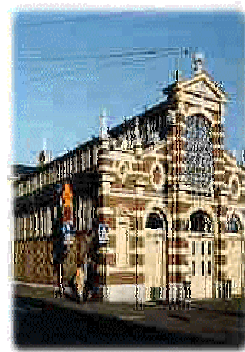
Vanha Kauppahalli

E-R 8-19, L 8-16

Alates 1.1.2005 E-R 8-18, L 8-16

Hakaniemen kauppahalli

E-R 8-18, L 8-16,

P 19.12. 12-20, R 24.12. 8-13
13.-23.12. pikem lahtiolekuaeg

Hietalahden kauppahalli
E-R 8-17, L 8-15

Kauplused: erakauplused, kes ostavad kauba oma usaldusväärsete kanalite kaudu.

3.2.5.7 Logistika ja pakendamine

Logistika ja pakendid peavad olema vastavuses toiduaineseadusega, samuti vastama iga müügifirma väljakujunenud tavale. Pakendil peab olema EAN-koodidega sildid, pakendamise kuupäev, viimane müügipäeva, päritolumaa jne. (Värsket infot saab vaadata Elintarvikevirasto's kodulehelt.)

Ainult juhul, kui uus turuletulija omab kasulikumat logistikat või pakendeid, võib seda kasutada. Muidu kehtib piirang, et tuleb järgida väljakujunenud logistika või pakendi nõuet.

Mõningate taara liikide puhul nagu tühjad pudelid ja pagaritöökojas kasutatavad karbid jne, eksisteerib taara tagastussüsteem (pandipakendisüsteem), millega uued tarnijad peavad liituma.

3.2.5.8 Müügitugi

Müüki toetavad tegevused on järgnevad:

- Turundusraha (kindel % aastakäibest), et katta turunduskulusid. Seda võib võrrelda allahindlusega.
- Koolitus ja tootetutvustus poodides. See on tõhusaim viis, kuidas poodide personali uusi tooteid paremini müüma saada.
- Tarbijatele toodete tutvustamine ja tagasiside nendelt. See on samuti väga tõhus (eriti kui kohtuda lõpptarbijatega näost näkku ja nii saab neilt ise nende arvamust küsida).

3.2.5.9 Millisel määral tuleb olemasolevat kontseptsiooni ja tegevuspõhimõtteid Soome turu jaoks muuta

Eeldusel, et teie toode ja pakend vastab Soome nõuetele ei ole selline muutmine ulatuslik. Kontrollige siiski kõiki nõuete täitmist koos oma edasimüüjatega.

3.2.5.10 Logistikavajadused

Külmtransport peab vastama ELi nõuetele.

Kõik tootjad ja tarnijad peavad pakkuma taara tagastamise võimalust. Tühjade pudelite tagastamise süsteem on üks turuletulekut takistavaid elemente. Soomes tagastatakse selle süsteemi kaudu 88% tühjadest pudelitest ja igas poes on tühja taara vastuvõtmise süsteem. Tagastatakse plast- ja klaaspudeleid ning plekkpurke. Lisainfo saamiseks vt www.tomra.fi

3.2.6 Jaotuskeem

Toidukaupade müüki Soomes kontrollivad suured ketid.

Turul domineerivad viis suurt ketti (sulgudes kaupluste arv):

- K-rühm (Citymarket, Kesko, Rautakesko, jne) ca 35% (1 085)
- S-rühm (Prisma, S-Market, Alepa, Sale, ABC) ca 35% (770)

- Tradeka (Euromarket, Siwa, Valintatalo) ca 10% (570)
- Spar (7. septembrist S-rühma liige) ca 7% (287)
- Muud (sh. Stockmann) ca 10% (1395)
- Lidl ca 3% (86)

Tabel 4. TURUOSADE MUUTUMINE

Turuosa %	1990 %	1995 %	2000 %	2004 %
K-rühm	40,5	39,9	37,5	35,3
S-rühm-Spar	15,9	21,9	29,0	34,3
Tradeka/Elanto	14,3	12,2	12,4	-
Tradeka	-	-	-	10,0
T-Group	238	18,7	-	-
Spar kontsern_S-rühm	-	-	9,1	6,8
Muud (sh Stockmann ja Lidl)	5,4	6,3	12,0	13,6

Kõige suuremaks võitjaks on osutunud S-rühm www.sok.fi, mille põhiliseks tugevuseks on keti juhtimine (kooperatiivid). S-rühm kontrollib 22 kohalikku S-jaemüügifirmat, mis tunnevad hästi oma turgu ja tarbijate eelistusi.

<http://www.s-kanava.net/osuuskaupat.do>

S-rühma varustajaks saamise raskus on erinev, sest mõnel juhul juhib kohalikku S-rühma ettevõtet kohalik tootja või farmer, kes on huvitatud uute tootjate turuletuleku takistamisest.

Lidl

Saksa discounterkett Lidl alustas Soomes tegevust mõni aasta tagasi. Tänapäevaks on Lidli ketis 86 kauplust üle kogu Soome (vt ka www.lidl.fi) Lidl müüb põhiliselt kaupa oma brändide all, mida toodetakse peamiselt Saksamaal. Kohalikelt tootjatele ostab Lidl juur- ja puuvilja.

3.2.6.1 Kohalikud suurkauplused:

3.2.6.1.1 Stockmann Oy

7 kaubamaja Soomes www.stockmann.fi

Toiduaineid ostab peakontori sisseostukeskus.

3.2.6.1.2 Carlsson Oy,

Kuopio, 4 kaubamaja (Kuopio-Mikkeli piirkond) www.carlson.fi

Toiduainete sisseostmine toimub osaliselt Kuopio peakontori kaudu ja osaliselt kaubamajade endi poolt

3.2.6.1.3 Keskinen Oy,

Tuuri, www.tuuri.fi

Suurim maakauplus Soomes, mis asub tühermaal. Kuulub kahele vennale.

3.2.6.1.4 Hongkong Oy,

15 kauplust Soomes www.hongkong.fi

Müüb ainult maiustusi ja komme.

3.2.6.1.5 Kärkkäinen Oy,

Oulu piirkond <http://www.karkkainen.com/>

Müüb ainult maiustusi ja komme.

3.3 HULGIMÜÜJAD

3.3.1 Iseloomustus

Seetõttu, et suurfirmad kontrollivad turgu ei ole traditsiooniliste hulгимüüjate osakaal väga suur. Suurtel kettidel on oma impordikanalid, oma logistikasüsteem ja oma jaemüügikontseptsioonid. Suured ketid kasutavad hulгимüüjaid ainult nendes valdkondades, kus neil endal on liiga keeruline tegutseda või mis nõuavad erilisi oskusi. Soome hulгимüüjad on keskendunud väga kitsastele valdkondadele. Seetõttu tunnevad nad hästi oma kliente ja korraldavad ka logistikat või ladustamist.

3.3.2 Suuremad hulгимüüjad

3.3.2.1 Helsingin Tukutori,

Helsingi; www.helsingintukkutori.com

Ühendab umbes sadat hulгимüüjat, kes varustavad jaemüügikauplusi. Firmad on spetsialiseerunud kas kala, küpsetatud toodete, liha, puuvilja ja juurvilja, transpordi vms peale. Lisaks sellele on lillekauplejaid või kohvikute varustajaid. Asub Helsingis

3.3.2.2 Suomen Palvelutukkurit

See on uus erahulгимüüjate grupp, mis tegutseb nime PATU all 8 linnas. Müüvad väljaspool Helsingit ja teevad ühiselt sisseoste.

Vt ka www.palvelutukkurit.fi

Suomen **Palvelutukkurit Oy**. Sari Uusitalo, tel 09-455 2422, faks 09-7742 0461

Varastokatu 14 00580 HELSINGI

sari.uusitalo@**palvelutukkurit.fi**

3.3.2.3 Cash & Carry:

Soomes on mõned Cash & Carry kauplused, mis varustavad ka kauplusi, kioskeid ja restorane:

Heinon Tukku Oy; www.heinontukku.fi

Pakub erinevaid välisbrände ja toob maale veine (tütarfirma Alkoholitukkurit Oy)

Metro Tukku Oy, www.metrotukku.com

Üleriiklik ettevõtte, kes tegutseb 31 Soome linnas. Varustab kauplusi, restorane ja toitlustusfirmasid, toob maale ka alkoholi.

Joonis 5. METRO TUKKU KAUPLUSED SOOMES (31)

3.3.2.4 Lihatoodete müüjad

Meira Nova Oy,

Vantaa (varustab hotelle, restorane ja toitlustusfirmasid), kuulub S-rühma; www.inex.fi

Ruokakesko (Kesko)

Helsinki (varustab Soomes 1100 K-kauplust) www.kesko.fi

Kespro (Kesko)

varustab hotelle, restorane ja toitlustusfirmasid, www.kesko.fi

Lihatukku Tamminen,

Vantaa www.lihatukku-tamminen.com

Heikin Liha,

Helsinki (varustab restorane ja kauplusi Helsinki piirkonnas), Työpajankatu 2, 00500 Helsinki

Lihatukkuliike Lihakas,

Hyvinkää (varustab toiduainete tööstust ja kauplusi), Kivikonkierto 5, 05460 HYVINKÄÄ

Suomen Farmiliha,

Vantaa (lihatoodete maaletoomine), Tiilitie 9 PL 47, www.farmiliha.fi

Karjalan Valmisliha Oy,

Lappeenranta (linnuliha); www.valmisliha.fi

Tuusulan Lihavastamo,

Tuusula (suitsuliha)

STC-Meat Oy,

Helsinki, Turku (külmutatud ja värsked lihatooted); www.stc-meat.fi

Reinin Liha

Helsingis (oma kauplused, müüb otse tarbijatele) Jne.

3.3.2.5 Kala ja kalatoodete müüjad

Kui kala müüakse plastnõudes peab olema korraldatud ka nõude tagastamise ja pesemise süsteem.

Heimon Kala Oy,

Renko; www.heimonkala.fi

(müüb kala kauplustele üle kogu riigi)

Apetit Kala Oy,

Kuopio; <http://www.apetit.com/>

Felix Abba Oy,

www.felixabba.fi (üks suurimaid kalatöötlejaid riigis ja tegutseb Põhjamerel. Ostab kala paljudest riikidest (tähistatud all joonisel) ning tegutseb ka Eestis (kastmed) ja teistes Balti riikides.

Hietsun Kala Oy,

Helsinki; **Hietsun Kala Oy.** Linnanherrankuja 7 A, 00950 HELSINGI

Hätälä Oy,

Oulu; <http://www.hatala.fi/>

Boyfood Oy,

Rööla; kalatoodete import

Kalaset Oy,

Uusikaupunki; varustab kalatöötlejaid ja restorane; www.kalaset.net

Helsingin Kalansavustamo Oy,

Verkkokatu 6, Helsinki.

Kalansavustamo Merisaari Oy,

Turu

Kokkonen Arvo Oy,

Vantaa

Eespool nimetatud ettevõtted on osaliselt kaubandusfirmad ja osaliselt tootjad (nt. valmistavad suitsukalatooteid). Kõikidel on oma logistikategevus.

Mitu kalakaubandusettevõtet kuuluvad Prokala kontserni, mis hõlmab mitmeid kalatöötlejaid ja kauplusi (vt ka <http://www.prokala.fi/default.asp?docId=11899>)

3.3.2.6 Küpsetatud toodete müüjad

Soomes kehtib plasttaara tagastamissüsteem ja kõik jaemüüjad/tootjad peavad korraldama tühja plasttaara tagasiostmise, pesemise ja kuivatamise. Sama kehtib siis, kui müüakse läbi hulgimüüja:

Bakemark Oy,

Helsinki (varustab toitlustusfirmasid ja restorane); <http://www.bakemark.fi/>

Baco Oy,
Vantaa (Primula); www.baco.i

Edustusliike Halme,
Tampere **Halme Juha Oy** Huutokiventie 6, 33960 PIRKKALA (kohalikud ettevõtjad varustavad toodetega kohalikke kauplusi või restorane).

Masterfoods Oy
(www.masterfoods.fi). Mars Internationali tütarfirma. Müüb Soomes jäätist ja maiustusi

3.3.2.7 Frantsiisikohvikud

Arnolds Oy
Helsingis (Soomes 30 kohvikut); www.arnolds.fi
Vesa Laaksonen
Annankatu 22 A 1
00100 HELSINGI
vesa.laaksonen@arnolds.fi

Waynes Coffee
Helsingis (Soomes 17 kohvikut). Tegutseb ka Eestis.
Jne.

3.3.2.8 Piimatoodete müüjad

Piimatooteid tarnivad kauplustele üldiselt piimatööstused ise.

Piim:

Piimatootja saab piima liitri eest Soomes praegu 0,35 eurot, samas kui tarbija jaoks on hind 0,65 kuni 0,71 eurot liiter (Citymarket Jumbo Vantaal müüb 2 mln liitrit piima aastas) sõltuvalt tootjast (Valio, Ingman) ja piima sordist.

Juustutooted:

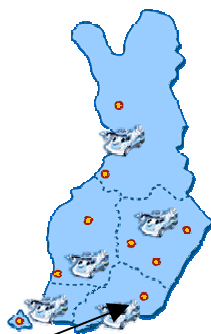
Tänapäeval sõltub juustu hind olulisel määral juustutootja imagost. Nt Itaalias toodetud Parmesani juust on kaks korda kallim kui Austrias toodetud Asmonte, mis on sisuliselt sama toode.

Soome Oltermanni juust maksab 7 eurot kilo ja praktiliselt sama Eesti juust 5 eurot kilo. Mõlemat juustu müüakse igas suuremas Soome poes.

Jäätis:

Suomen Kotijäätelö Oy, Vantaa. Kotijäätelö müüb jäätist jäätiseautode kaudu otse lõpptarbijale. Vt ka www.kotijaatelo.fi

Joonis 6. KOTIJÄÄTELÖ TEGEVUSPIIRKONNAD SOOMES

Unilever Finland,

Helsinki; www.unilever.fi

Unilever on huvitav ettevõte, mis varustab piimatööstuse toorainega toiduainetetööstust ja lõpptoodetega kauplusi. Põhiliseks brändideks on Becel, Lätta, Kultarypsi, Flora, jne. Unileveril on ka oma jäätisebrändid.

3.3.2.9 Juurviljade ja värskete puuviljade müüjad

Suomen Tuoretukku Oy,

Tampere; <http://www.suomentuoretukku.fi/yritys.htm>

Tegutseb Tampere piirkonnas ja varustab jaemüüjaid ja restorane.

Vihanneskolmio Oy,

Lahti; <http://www.vihanneskolmio.fi>

kuulub PATU (Palvelutukkurit) kontserni. Tegutseb Lahti piirkonnas

Helsingin Tukutori

(www.helsingintukutori.fi)

Vihannes Pulkka Oy, Jyväskylä

Kotkan Tukkupalvelu Ky, Karhula

JH Vihannes Oy, Klaukkala

Järvikylä Oy, Joroinen

Satotukku Oy, Vantaa

Suomen Tuoretukku oy, Tampere

HL Vihannes Oy, Tuusula

Hedelmäkomppania Oy, Helsinki

Hevi Tukkurit Oy, Helsinki

Kymppivihannes Oy, Helsinki

3.3.2.10 Jookide müüjad

Soomes on hästi korraldatud tühja taara tagastamise süsteem ja kõik tarnijad ja jaemüüjad peavad tagama selle nõuete täitmise. Kõik kauplused on kohustatud võtma tagasi tühja taarat ja ehkki Lidl ei müü Soomes taarasüsteemile vastavaid pudeleid on ka Lidl kohustatud oma taara tagasi võtma.

Alko Oy

320 alkoholikauplust Soomes, läbimüük 108 mln liitrit. Aastakäive 1 225 mln eurot (2004), osakaal Soome alkoholiturul 53%. Altia Oy (Alko ostuettevõtte)

Maxxium Finland

Vantaa; www.maxxium.fi

Maxxium Finland Oy

Myyrmäentie 2 B 32

01600 Vantaa

Beverage Partners Oy

Helsingis; <http://www.bpf-finland.fi>

(kuulub riiklikule ettevõttele Altia)

V&S Finland Oy, Helsingis

Wennerco Oy AB, Espoos

Oulun juomatukku Oy, Oulus

3.3.2.11 Maitseainete müüjad

Aaria Mausteet, Naantali

MP Maustepalvelu, Hämeenlinna

Meira Oy, Helsinki

Vaskion Mauste Oy, Aura

3.3.2.12 Eritoiduainete (hamburgerite tooraine) müüjad

Hesburger; www.hesburger.fi

Carrols restoranid kuuluvad Hesburgerile

McDonalds; www.mcdonalds.fi

3.3.3 Hulгимüügi firmadesse sisenemine

3.3.3.1 Kellele müüa?

- Lõpptarbija profiil on oluline tegur õige tarnekanali valimisel Soomes (hüpermarket, supermarket, lähipood, eripood, restoran, turg, bensiniijaam, kiosk, jne).
- Teine oluline faktor on müügimaht (kas müüakse ainult Helsingis, üle kogu Soome või kogu Skandinaavias).

- Suured ketid nagu K-rühm tahavad teha koostööd suurte ja head imagot omavate tootjate, brändi omanike või tarnijatega.
- Parim soovitus on: proovida müüa olemasolevate kliendigruppidega sarnastele klientidele ja kasutada olemasolevatega sarnaseid tarnekanaleid.

3.3.3.2 Mida müüa?

- Millist liiki toidukaupa müüa (värske, poolfabrikaat, külmutatud lõpptoode, konserv, jne)
- Tuleb sobitada kogu tarne- ja müügiahelaga.
- Pakendid, sildid jne peavad olema nii soome kui ka rootsi keeles.
- Lisaks heale tootele peaks sellega kaasas käima ka mingi legend, mis teeks selle huvitavaks kui Eesti toote. Ostjad on rohkem huvitatud toodetest, millega käib kaasas mingi legend. Siiski – kui müüa oma kaupa hüpermarketis, siis ei ole ruumi ega aega seda legendi ostjale rääkida.

3.3.3.3 Kuidas müüa?

Turule saab tulla kolmel viisil:

1. Nt mõne toiduvalmistamise teleprogrammi kaudu, kõrgema klassi restoranide kaudu, delikatesskaupluste kaudu, toidulaboratooriumi katsete heade tulemuste abil jne. Teine faas on minek lõpptarbijani.
2. Pakkuda toodet kauplustele või restoranidele proovimiseks. Üldjuhul kasutatakse sellist võtet uute toodete puhul, et näha, kas kliendid on nendest huvitatud.
3. Minna suurte kettide juurde (K-rühm või S-rühm) ja pakkuda neile oma toodete nende enda brändina. See võib olla ka kiireim viis saavutada suurt tarnemahtu. Põhiline on olla teadlik nõudlusest ja keti nõudmistest. Enamik tarnelepingud sõlmitakse 12 kuuks, mõnikord 24 kuuks. Probleemiks on ainult see, et peab võistlema teiste samalaadsete toodete valmistajate ja tarnijatega.

3.3.3.4 Toidulaborid

Üldiselt on Soome tarbijal usk sellesse, et kodumaine toidukaup on puhas, tervislik, kontrollitud (põllumehelt lauale) ja seetõttu kallis. Seetõttu on kasulik öelda, toidukaup on kodumaine (=KOTIMAINEN).

Toidukaupade kvaliteedi kontrollitakse sõltumatute laborite poolt ja neid võib tellida igäüks. Kliendid võivad nõuda selliste testide läbimist, samuti võib enne turule sisenemist ise need testid lasta ära teha ja pärast rõhuda headele testitulemustele. Toidulaborid toimivad Soome turul uutele sisenejatele audiitoritena.

3.3.4 Lepingud, tarnetingimused

Lepingute tüüp sõltub tootest ja partneritest. Hulgimüüjate puhul on kolme liiki lepingud:

- Aastased raamlepingud (müüja kaubamärgid, konservid, kuivtooted, alkohol, jne)
- Hooajalised lepingud (puuviljad, juurviljad, sealiha, lambaliha, lihavõttemunad, jne). Sealih müüakse põhiliselt enne jõule (*joulukinkku*), mil iga pere kohta ostetakse 5-12 kg liha.
- Üksiktellimused (ilma lepinguta)

- Partnerluslepingud

Kui hulгимüüjal ei ole varem olnud Eesti kaubaga kokkupuuteid võib ta paluda hinnapakumist, milles sisaldub tarne peakliendini. Sertifikaatide nõudmine tuleneb tootest ja seadusandlusest (vt ka www.elintarvikevirasto.fi/valvonta), kus on toodud info testimise, hügieeninõuete, laborite, jne kohta.

3.3.5 Miinimumkogus

Miinimumkoguse määravad ära:

- toote logistikaahel
- toote väärtus
- toote kaal
- toote sobivus jaotamiseks ja kliendi eelistused

Toidukauba miinimumkogus sõltub jaotuskanalist ja kasutatava jaekaupluse tüübist:

- Transpordikulu ei tohi olla põhiline hinnategur
- Transport suuremates kogustes (tavaliselt on miinimumkogus üks alus või ratastel konteiner)
- Tasuta kohaletoimetamine, vastuvõtja peab maksma veokulud juhul, kui saadeti ei ületa teatud kogust
- Üldiselt sobitatakse hulgipakend kaupluse müügipõhimõtetega
- Mõnikord saab tarnija sõlmida kokkuleppe kauplusega, et kasutataks tarnijale sobivaid koguseid
- Kauplus kalkuleerib eeldatava müügikoguse.
- Miinimumtellimuse suurus tuleb alati kliendiga kokku leppida.

3.3.6 Maksetingimused

- Standardseid maksetingimusi ei ole, kuid soomlased maksavad tavaliselt tähtajaks (on enne kokku lepitud)
- Suured ketid maksavad 14 päevaga
- Hulгимüüjad maksavad 14-30 päevaga
- Jaekauplused maksavad 7 kuni 30 päevaga
- Restoranid maksavad 14 päevaga

3.3.7 Muu oluline teave (omanikud, taustinfo, jne.)

Hulгимüüjate turul on toimumas muutused, sest 7. septembril 2005 ostis S-rühm ära Spari keti. See tähendab, et Inex Partnersist saab S-rühma ostu- ja logistikafirma, Tuko Logisticust Oy Tradeka oma ja Keskol on oma ostu- ja logistikafirma Kesped.

3.4 SUURED KAUPLUSTEKETID

Soomes on 3 suurt kauplusteketti, kes kontrollivad kogu turgu (S-rühm, K-rühm ja Tradeka). Üks nende põhilisi marketingivõtteid on boonuskaardi süsteem.

- S-rühma kaart on S-ETUKORTTI
- K-rühma kaart on PLUSSA
- Tradeka kaart on YKKÖSBONUS
- Stockmanni kaart on KANTA-ASIAKAS (ja suurklientide jaoks EXCLUSIVE)

Kõik pakuvad soodustusi oma liikmetele. Eesmärk on maksta tarbijale ostusumma pealt boonust (kuni 5%). Kõikidel on ka ühised projektid teiste partneritega, nt. mööblimüüjatega, riidekauplustega jne.

3.4.1 Iseloomustus

3.4.1.1 S-rühm

Prisma, S-Market, Alepa, Sale, ABC (ja alates 7. septembrist ka Spar) www.sok.fi ja <http://www.s-kanava.net/osuuskaupat.do>

S-rühm koosneb kooperatiividest ja SOKist oma tütarfirmadega. Kontsern tegeleb toidukaupade ja tarbekaupade kaubandusega, sellele lisaks hotellide ja restoranide, ehituspoodide, põllumajandusseadmete müügiga, autode müügiga ja bensiinijaamadega. Kontserni eesmärk on pakkuda teenuseid ja soodustusi oma klientidele-omanikele.

Spar (www.spar.fi) on alates septembrist S-rühma liige.

3.4.1.2 K-rühm

K-Citymarket, K-Supermarket, K-Extra, K-Pikkolo, Cassa Kesko (www.kesko.fi) on Soomes börsil noteeritud ettevõtte.

Kesko Food tegutseb toiduainete kaubandusega Soomes ja Balti riikides. Põhiline väljund on K-toidukauplused Soomes, Kespro Ltd's toitlustusteenused HoReCa klientidele ja toidukaupade jaemüük Balti riikides. Toidukaubandus on Kesko suurim divisjon, mis annab üle poole müügist.

3.4.1.3 Tradeka

Tradeka (www.tradeka.fi) (Euromarket, Siwa, Valintatalo, Restel, Sesto, Etujätti) Tradeka kontsern on kooperatiivne ettevõtte, mille omanikeks on peaaegu 300 000 Soome tarbijat. Emafirma on Tradeka Corporation, mis tegutseb läbi oma kahe tütarfirma. Kooperatiivile kuulub 51% oma jaemüügiärist Tradeka Ltd (teised omanikud on Industri

Kapital (32%) ja Wihuri (16%). Restel Ltd, mis opereerib hotelle ja restorane kuulub täielikult kooperatiivile.

2004. aastal moodustas Tradeka müük 1,3 mlrd eurot, millest 83% tuli jaemüügist ja 17% hotellide ja restoranide opereerimisest. Tradeka ja Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) on alustanud läbirääkimisi Inex Partners Oy ülevõtmise kohta SOK-i poolt. Vahepeal on Tradeka teinud ettepaneku Tuko Logisticsile saada oma ainuvarustajaks. Sellekohast lepingut ei ole veel sõlmitud.

Seoses 1. augustil 2005 sõlmitud tehinguga sai Tradeka omanikuks Wihuri Oy, mis on suurim Tuko Logistics Oy aktsionär (49%). Seoses sellega hakkas Wihuri kauplusi, mis nüüd kuuluvad Tradekale varustama Tuko Logistics Oy.

Lisaks Wihurile on Tuko Logisticsi omanikud Spar Finland (35%), Stockmann Plc (9%) ja Heinon Tukku Oy (7%).

Inex Partners Oy, mis kuulub Tradekale ja SOKile (50/50) asutati 1990. aastal oma omanike ostu- ja logistikafirmaga.

Tradeka valmistab ette suuremat koostööd oma kahe suurima tarnija Atria ja Cloetta-Fazeriga. Firmad on leppinud kokku strateegilises koostöös ning hakkavad katsetama koostöömudeleid käesoleval sügisel. Eesmärgiks on vähendada kulusid ja muuta tarneahelat efektiivsemaks nii tootjate, edasimüüjate kui ka tarbijate jaoks. Sellele projektile ennustatakse suurt tulevikku.

3.4.1.4 Stockmann

Stockmannil on soomes 7 kaubamaja (www.stockmann.fi)

Stockmann on Soome börsil noteeritud ettevõtte, mis asutati 1862. aastal ja tegutseb jaemüügi valdkonnas. Firmal on nüüdseks 33 000 aktsionäri. Firmal on neli divisjoni: kaubamajad, Stockmann Auto, Hobby Hall, mis on keskendunud kataloogimüügile ja internetimüügile ning riidekaupluste kett Seppälä.

Stockmann tegutseb Soomes, Venemaal, Eestis, Lätis ja Leedus.

Stockmanni suurim kaubamaja asub Helsingi kesklinnas ja lisaks sellele Itäkeskuse kaubanduskeskuses Ida-Helsingis, Tapiolas Espoos, Oulus, Tamperel ja Turus.

Stockmanni kontserni müük 2005 a augustis oli 143,6 mln eurot, mis on 9,4% suurem kui aasta varem.

Suurim kasv müügis oli Kaubamajade divisionis, mis kasvas 16% aastaga. Läbimüük Soomes kasvas 12% ja välismaal 34% seoses uue kaubamaja avamisega Moskvast 2004. aasta detsembris ning Zara kaupluste võrgu laienemisega Venemaa ja tugevate müüginumbritega Balti turul.

Seppälä läbimüük kasvas 5%. Müük kasvas 1% Soomes ja 38% välismaal, põhiliselt turu kasvu tõttu ja osaliselt uute kaupluste avamise tõttu.

Stockmann Auto müük kasvas 1%.

Hobby Halli müük kasvas mõnevõrra. Soomes ei ole Hobby Hall müük aastaga muutunud, samas kui Balti riikides kasvas müük 3% seoses soodsa turuolukorraga Eestis.

Kaubamajade division

Kutomotie 1 C

PL 147

00381 HELSINGI

Tel. (09) 121 51

Ostuosakond

Faks (09) 121 5671 (toidukaubad)

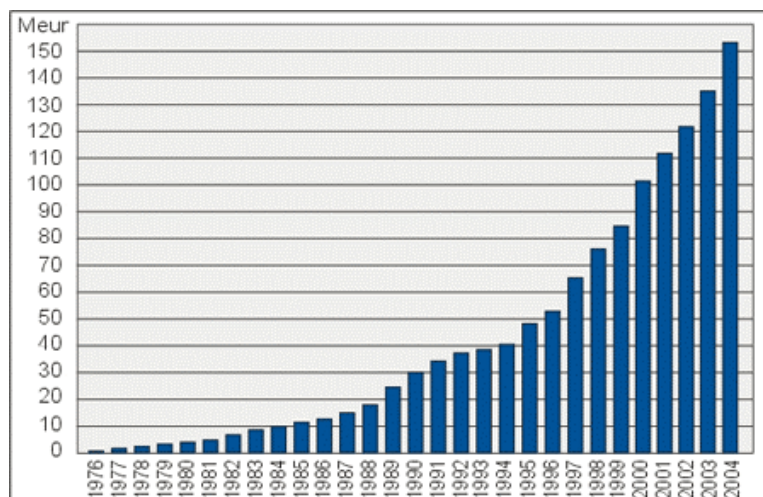
3.4.1.5 Lidl

Lidl (www.lidl.fi) on üks suurimaid Euroopa päevakaupade jaemüüjaid. Firma kuulub Saksa perekonnale ja Soomes tegutseb KY (kommandiitühitiö) ettevõtlusvormina. Lidl Finland kuulub Lidl Germany'le. Vt ka www.lidl.de

3.4.1.6 Keskinen Oy

Veljekset Keskinen Ltd. (www.tuuri.fi) on suurim "külapood" Soomes, mis on ühtlasi ka suuruselt teine kaubamaja. See on perefirma ja on unikaalne turismimagnet, sest asub ainult 500 inimesega külas. See on Soome kaubanduse vaatamisväärsus ja unikaalne ettevõtte. Firma möödunud aasta käive oli Soomes suuruselt teine ja jäi maha ainult Stockmannist. 2000. aastal kahekordistas firma oma kaubamaja müügipinna 4750m²-lt 9600m²-ni ning suurendas ka kaubavalikut. 2005. aasta kevadel avati uus toidukauplus ja LuckyStar hotell. Toidukauplus on kolm korda suurem kui eelmine. LuckyStar, mis asub kaupluse II ja III korrusel avatakse 2005. aasta juulist. Müüginäitajad:

Joonis 7. VELJEKSET KESKINEN LTD. MÜÜGINÄITAJAD

3.4.1.7 Carlson Oy

CARLSON

Ida-Soomes tegutseb erafirma Carlson Oy (www.carlson.fi), mille omanik on Haloneni perekond, kellele kuulub ka moekaupluste kett Halonen Oy (fashion store chain) peakontoriga Kuopios. Firma kaubamajad on järgmised:

3.4.1.7.1 Kuopio Tori-Carlson

Haapaniemenkatu 22
Tel. 017-376 111

3.4.1.7.2 Kuopio Kodin-Carlson

Kauppakatu 36
tel. 017-376 111

3.4.1.7.3 Kuopio Iso-Carlson

Ajurinkatu 16
tel. 017-376 111

3.4.1.7.4 Mikkeli Carlson

Hallituskatu 6
tel. 015-321 560

3.4.1.8 Muud

Soomes on suhteliselt vähe sõltumatuid toidukaupade poode. Mõned nendest müüavad ainult maiustusi ja komme ning mõnikord jäätist, teiste põhitegevus on moekaup ja riided või kodumajapidamistarbed:

Näited:

Tokmanni www.tokmanni.com

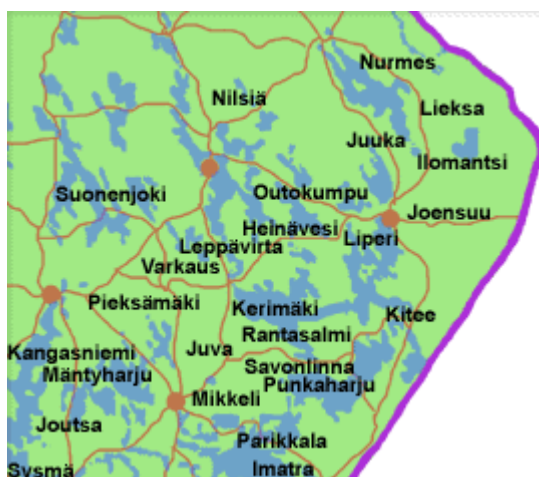
25 kauplust Ida-Soomes

Ostujuht: Simo Mikkonen,

tel. 013- 254 5123, faks 013-254 5122

simo.mikkonen@tokmanni.fi

Joonis 8. TOKMANNI KAUPLUSED

Tokmanni ostis hiljuti ühe teise odavmüügiketi Vapaavalinta

3.4.2 Kauplusekettidesse sisenemine

3.4.2.1 K-rühm

www.kesko.fi

K-rühm on avalikult noteeritud ettevõtte, mille aktsiatega kaubeldakse börsil ja selle juhtmisest võtavad osa ka ketti kuuluvate kaupluste omanikud (K-kauplused). Mõned kauplustest kuuluvad ketile ja mõned kaupluste juhtidele, mis teeb kogu kontserni juhtimise keeruliseks. Siiski kontrollib toodete valikut ja tarnetingimusi kontsern. Ettevõtte on ka suurim erabrändide ostja ja omab efektiivset logistikasüsteemi.

3.4.2.1.1 Citymarket (KKKK)

Hüpermarket-tüüpi kauplus. Seoses regionaalsete kampaaniate ja CM kontseptsiooniga peab selle varustamiseks olema kas piirkondlik tarnija või üleriiklik tarnija.

Citymarket Oy www.citymarket.fi (Kesko Food Ltd) on jaekaubandusfirma, mis müüb K-Citymarketi hüpermarketites muud kaupa kui toidukaupa. Ettevõtte juht on Kari Kivikoski.

3.4.2.1.2 K-Supermarket (KKK) (sh Anttila)

Supermarket-tüüpi kauplus. Seoses regionaalsete kampaaniate ja KKK kontseptsiooniga peab selle varustamiseks olema kas piirkondlik tarnija või üleriiklik tarnija. Mõned eraomanduses olevad kauplused ostavad ka otse.

3.4.2.1.3 K-Market (KK)

Kohalik kauplus. Hüpermarket-tüüpi kauplus. Seoses regionaalsete kampaaniate ja KK kontseptsiooniga peab selle varustamiseks olema kas piirkondlik tarnija või üleriiklik tarnija. Mõned eraomanduses olevad kauplused ostavad ka otse.

3.4.2.1.4 K-Pikkolo (K)

Väikseim K-kauplus.

Kohalikud läbikauplused linnakeskustes ja külates.

3.4.2.1.5 Pikoil Oy

Pikoil www.pikoil.fi on ühissettevõtte, mis kuulub võrdselt Kesko Foodile ja Neste Marketing Ltd-le. Firma K-pikkolo kett tegutseb linnade äärealadel ja müüb toidukaupu ja tarbekaupu Neste jaamades. Ettevõtte juht on Juha Uponen.

3.4.2.1.6 Cassa

Uus lähipoe kontseptsioon (kuulub K-rühmale). Cassa kaupluste arv kasvab.

Cassa Oy www.cassa.fi (Kesko Food Ltd) tegeleb toidukaupade ja muude tarbekaupade hulgi- ja jaekaubandusega. Ettevõtte juht on Mika Rautiainen

3.4.2.1.7 Kesped Ltd

Kesped www.kesped.fi vastutab Kesko kontserni transpordi ja ekspedeerimise eest Soomes ja välismaal. Ettevõtte juht on Mika Salmijärvi

3.4.2.1.8 Rimi Baltic

Rimi Baltic on Balti turu jaoks asutatud ühissettevõtte, mille osapooled on Kesko Food Ltd ja ICA Baltic AB (50/50). Viimane kuulub Rootsi ICA Grupile. Ettevõtte juht on Antonio Soares.

3.4.2.2 S-rühm

S-rühm on väga hästi juhitud kett, millele kuuluvad ka keti kauplused.

22 piirkondlikku S-Kooperatiiv organisatsiooni juhivad kõiki kauplusi oma territooriumil. Samas ostavad mõned kauplused kaupu sisse otse ja teised tsentraalselt (sõltuvalt piirkonnast).

Põhiterritooriumi Helsingis kontrollib väga rangelt HOK (Helsingin Osuuskauppa) www.hok.fi, seetõttu käib nende kaupluste varustamine läbi nende.

3.4.2.2.1 Prisma (hüpermarket)

Mõned kohalikest Prismadest väljaspool Helsingit ostavad kaupa ka otse.

3.4.2.2.2 SOKOS kaubamajad

SOKOS kaubamajad asuvad linnakeskustes ja müüvad ka toidukaupu.

3.4.2.2.3 S-Market supermarketid

Kohalikud S-Market kauplused ostavad mõnikord kauba otse sisse, mõnikord läbi piirkondliku organisatsiooni.

3.4.2.2.4 Alepa (väikepoed Helsingi piirkonnas)

Kohalikud Alepa kauplused ostavad kauba läbi S-rühma (HOK)

3.4.2.2.5 Sale (väikepoed väljaspool Helsingit)

Kohalikud poed ostavad kaupa läbi piirkondliku S-rühma.

3.4.2.2.6 ABC (bensiinijaamdes)

Kohalikud ABC-poed ostavad toidukaupa põhiliselt läbi kohaliku S-rühma (Helsingis läbi HOKi)

3.4.2.2.7 HOK-Elanto

S-rühma piirkondlik organisatsioon) www.hok.fi

Uus tarbijate kooperatiivide liit Helsingis Elanto (HOK-Elanto) alustas tegevust 1. jaanuaril 2004. aastal peale kahe tarbijate kooperatiivi Elanto ja HOK ühinemist. Tegemist on suurima S-rühma piirkondliku tarbijate kooperatiivide liiduga ja hõlmab Helsingit ja selle ümbrust. HOK-Elantol on 430 000 klienti-omanikku ja üle 5 000 töötaja.

HOK-Elanto müüb oma toiduaineid ja majapidamisvahendeid Alepa, S-Marketi ja Prisma jaekettide kaudu ning omab 140 kauplust ja 120 restorani. HOK-Elanto omab ka Sokos kaubamajasid, teenindusjaamasid, matusebüroosid ja Emotion-kauplusi. Lisaks pakutakse paljude koostööpartnerite soodustooteid.

3.4.2.3 HOKi jaemüügiketid (Helsingis ja selle ümbruses)

3.4.2.3.1 Prisma

Hüpermarket, mis pakub läbi aasta sama katuse all soodsate hindadega toiduaineid, majapidamisvahendeid ja vabaajakaupu. HOK omab kümmet Prisma kauplust (vt allpool)

Tabel 5. HOK PRISMA KAUPLUSTES

Nimi	Aadress	Telefon
Prisma Sello	Leppävaarankatu 5	09 849 740
Prisma Iso Omena	Piispansilta 11	010 76 68200
Prisma Hyvinkää	Kauppakuja 2	019 8301 201
Prisma Järvenpää	Rantakatu 5	09 291 420
Prisma Malmintori	Malmin kauppatie 18	09 350 9260
Prisma Kannelmäki	Kantelettarentie 1	09 473 844
Prisma Kerava	Kauppakaari 2	09 870 630
Prisma Olari	Komeetankatu 2	09 887 510
Prisma Tikkurila	Tikkuraitti 20, Unikkotie 13	09 836 320
Prisma Jumbo	Vantaanportinkatu 3	09 290 990

3.4.2.3.2 SOKOS kaubamajad

Sokos kaubamajad pakuvad kvaliteetset kaupa. Peaaegu kõikides Sokose kaubamajades on ka toiduosakond. HOK piirkonnas on 4 Sokose kaubamaja (vt allpool). Mõnedes nendes on Sokose Marketi kontseptsiooni järgi korraldatud toiduosakond.

Tabel 6. HOK SOKOS KAUPLUSTES

Asukoht	Aadress	Telefon
Helsinki	Asema-aukio 2	010 765 000
Hakaniemi	Siltasaarenkatu 6-10	09 683 730
Tapiola	Länsituulentie 12	010 765 002

3.4.2.3.3 S-Market

Supermarket, mis pakub laia valikut soodsa hinnaga tooteid. HOK varustab ju müüb oma kaupu 43 Sokos Marketis (vt allpool)

Tabel 7. HOK S-MARKETITES

	Telefon	Aadress	Juht
Espoo			
Espoonlahti	(09)439 1510	Ulappakatu 1	Astikainen Anne
Matinkylä	(09)439 3840	Matinkatu 22	Lehtinen Esa
Olari	010 76 61500	Kuunkatu 3	Kuusisaari Irmeli
Tapiola	010 76 61400	Länsituulentie 12	Karhula Tero
Helsinki			
Arabia	(09)756 2120	Hämeentie 111	Parkkinen Raili
Arkadiankatu	(09) 586 8110	Arkadiankatu 4	Lehtonen Jaakko
Bulevardi	(09)612 9540	Hietatalahdenranta 7	Jormanainen Tapani
Columbus	(09)343 4270	Vuotie 45	Hieta-aro Sami
Hakaniemi	010 76 61750	Siltasaarenkatu 6-10	Ketola Esko
Helsinki (Sokos)	010 76 61000	Postikatu 2 (Mannerh.t.9)	Vellamo Raimo
Herttoniemi	(09)727 7160	Kettutie 2	Pessi Juha
Hitsaajankatu	(09) 759 7230	Hitsaajankatu 16	Helenius Markku
Itäkeskus	(09) 343 456 13	Itäkatu 7 E 45	Mård Jari
Jakomäki	(09)347 8080	Huokotie 1	Markkula Matti
Kasarmitori	(09)622 6320	Kasarmikatu 19	Liimatainen Terho

Konala	(09)540 4040	Hankasuontie 1	Östman Okku
Kontula	(09) 342 4460	Ostostie 2	Toivanen Seppo
Lauttasaari	(09)696 2510	Lauttasaarentie 28-30	Koponen Pekka
Malmi	(09)350 5440	Kirkonkyläntie 34	Häkli Sauli
Maunula	(09) 720 6090	Metsäpurontie 1	Rojola Katja
Munkkivuori	(09)565 5660	Raumantie 1	Puttonen Henri
Paloheinä	(09)272 7430	Pakilantie 95	Heiskanen Timo
Pihlajamäki	(09) 347 8060	Meripihkantie 3	Lönnqvist Kalevi
Pitäjänmäki	(09) 561 7270	Takomotie 33	Kujanpää Hannu
Puotinharju	(09)343 6520	Korsholmantie 2	Haatanen Harri
Ruoholahti	(09)565 7140	Itämerenkatu 15	Utti-Lankinen Katja
Torpparinmäki	(09) 720 6230	Torpparinmäentie 1a	Salo Kerttu
Vaasanhalli	(09) 756 2030	Helsinginkatu 1	Heino Pekka
Vallila	010 76 62600	Aleksis Kiven katu 11	Tamminen Satu
Vuosaari	(09)343 6540	Mustalahdentie 4	Hurme Risto
Ympyrätalo	(09) 759 9230	Siltasaarenkatu 18 - 20	Sormunen Harri
Vantaa			
Hakunila	(09)272 7460	Kannuskuja 2	Kinnunen Jukka
Korso	(09)838 6060	Maakotkantie 19	Rantanen Ari
Martinlaakso	(09)276 4100	Laajaniityntie 2	Pouttu Timo
Myyrmäki	(09)477 8650	Liestori 1	Savolainen Pekka
Muud			
Hyvinkää	010 76 61950	Uudenmaankatu 3	Jansson Jan
Järvenpää	(09)279 8100	Sibeliuksenkatu 12	Larinmaa Petri
Kerava	010 76 62150	Kauppakaari 17	Huhtala Satu
Klaukkala	(09)894 6260	Lepsämäntie 2	Hiekkänen Jari
Mäntsälä	(019) 5214600	Keskustie 10	Uusitalo Mika
Nurmijärvi	(09)849 2230	Kauppanummentie 2	Lehtinen Jouni
Tuusula	(09)274 7250	Hyrylänkatu 6	Ahlfors Jouni

3.4.2.3.4 Alepa

Lähikaupluste kett, mis asub HOK-Elanto tegutsemispiirkonnas. Alepa pakub kiiret ja lihtsat ostuvõimalust. Kauplused on avatud ka pühapäeviti läbi kogu aasta. Kaupadega varustab HOK (Alepa ostuoperaator)

Tabel 8. HOK ALEPAS

Espoo	Telefon	Aadress	Juht
Haukilahti	09-452 3936	Ukkohauentie 11-13	Keränen Juha
Karakallio	09-290 504 48	Karakalliontie 10	Haimakainen Nina
Kirstintie	09-805 4672	Kirstintie 19-21	Piipponen Kaija
Kivenlahti	09-813 4960	Merivirta 5	Koskinen Leena
Laajalahti	09-541 8202	Kirvuntie 22	Peltonen Arja
Leppävaara	09-512 7203	Läkkisepänkuja 3	Turpeinen Eliisa
Mankkaa	09-502 2007	Mankkaanaukio 2	Ekström Robert
Otaniemi	09-465 958	Otakaari 11	Pukema Heikki
Soukka	09-801 9452	Soukantie 4	Vesa Mirikka
Suvela	09-805 3339	Sokinsuontie 4	Messala Tuula

Helsinki	Telefon	Address	Juht
Asematunneli	09- 657 032	Kaivokatu 8	Tuunainen Kari
Freda	09-496 729	Fredrikinkatu 56	Kuva Irma
Helsinginkatu	09-753 8512	Helsinginkatu 18	Kemppainen Ari
Herttoniemi	09-755 3308	Hiihtomäentie 14	Tanskanen Salme
Hesperiankatu	09-454 3264	P. Hesperiankatu 5	Sjöblom Marja-Leena
Hämeentie	09- 712 455	Hämeentie 25	Salo Marko
Iso Roobertinkatu	09-641 345	Iso Roobertink. 21-25	Hällström Jukka
Kallio	09-753 3739	Castreninkatu 9-11	Hannola Jorma
Kamppi	09-693 2185	Salomonkatu 19	Junkkarinen Ano
Kannelmäki	09-534 528	Vanhaistentie 1	Koivula Antti
Katajanokka	09-656 332	Merisotilaantori 1	Kinnunen Jani
Kisahalli	09-440702	Mannerheimintie 76	Kneckt Seija
Konala	09-547 1283	Kolsarintie 2	Vanhala Lea
Koskela	09-798 749	Antti Korpintie 3	Vesimäki Jon
Kruununhaka	09-628 397	Kirkkokatu 2	Molkänen Tero
Käpylä	09-777 3665	Koskelantie 19	Sinisilta-Salminen Tuula
Laajasalo	09-698 2420	Yliskyläntie 3	Rask Nina
Lassila	09-562 4754	Kaupinmäenpolku 8	Kaiponen Mika
Lauttasaari	09- 692 3072	Vattuniemenkuja 6	Näkki Tanja
Lönnrotinkatu	09-562 1110	Lönnrotinkatu 24	Lahtinen Minna
Malmi	09-224 7065	Kirkonkyläntie 7	Rissanen Anne-Maj
Malminkartano	09-532 203	Puustellinpolku 5	Kiiskinen Jouko
Mannerheimintie	09-241 5726	Mannerheimintie 102	Hannukainen Päivi
Maunula	09-724 4405	Metsäpurontie 23	Leino Tarja
Mellunmäki	09-325 4952	Korvatunturintie 2	Niittymäki Carita
Munkkiniemi	09-481 398	Solnantie 35	Kantokorpi Jorma
Munkkiniemen Puistotie	09-477 0610	Munkkiniemen Puistotie 20	Suoranta Juha
Myllypuro	09-342 1790	Kivensilmänkuja 3	Kannisto Kati
Mäkelänkatu	09-750 253	Mäkelänkatu 54	Heikkinen Katja
Oulunkylä	09-720 6180	Kylänvanhimmantie 29	Kerminen Katja
Pakila	09-724 2921	Pakilantie 48	Lehtinen Jussi
Pasilanraiti	09-877 7247	Pasilanraiti 5	Ikonen Miira
Perämiehenkatu	09-673 439	Perämiehenkatu 10	Vähävirta Mari
Pikku-Huopalahti	09-477 1300	Mannerheimintie 170	Pölönen Eeva-Liisa
Pohjois-Haaga	09-562 1108	Näyttelijäntie 14	Forsman Reija
Pohjolankatu	010 76669150	Pohjolankatu 43	Kaarna Anja
Porvoonkatu	09-148 4393	Porvoonkatu 22	Luukkonen Liisa
Pukinmäki	09-385 8607	Säterintie 2	Hänninen Ari
Punavuori	09-622 4908	Vuorimiehenkatu 29	Juselius Mia
Roihuvuori	09-788136	Roihuvuorentie 26	Kivinen Arja
Runeberginkatu	09-446 893	Runeberginkatu 58	Estemaa Mari
Sturenkatu 27	09-736912	Sturenkatu 27	Jääskeläinen Lasse
Sturenkatu 40	09-774 3860	Sturenkatu 40	Leinonen Marja
Tapanila	09-3862240	Liiketie 4	Lipponen Elvi
Töölöntori	09- 530 1719	Töölöntorinkatu 6	Toivonen Tarja

Vallila	09-753 6318	Mäkelänkatu 11	Kavonius Mervi
Vartiokylä	09-343 6810	Vartiokyläntie 3	Toivonen Janne
Viherniemenkatu	09-774 1880	Viherniemenkatu 9	Hämeenvaaa Mika
Viikki	010 76669170	Norkkokuja 3	Tarpio Timo
Viiskulma	09- 625 977	Pursimiehenkatu 4-6	Esselström Lilja

Vantaa	Telefon	Aadress	Juht
Hiekkaharju	09-873 3783	Leinikkitie 22	Grönroos Irene
Kivivuorentie	010 76669260	Kivivuorentie 4	Anttila Leena
Koivukylä	09-871 0220	Karsikkokuja 15	Simonen Sirpa
Korso	09-872 2801	Korsontie 5	Virtanen Jani
Kuulakuja	09-392 2293	Kuulakuja 5	Väre Minna
Länsimäki	09-556 152	Kilpakuja 1	Elo Pia
Rajatorppa	09-849 47411	Nuijatie 12	Tienvieri Marko
Varisto	09-854 8024	Riihitontuntie 2	Kajanus Ritva

Muud	Telefon	Aadress	Juht
Hyvinkää	019-432 880	Uudenmaankatu 70	Auvinen Pekka
Kerava	09-242 4550	Lintulammenkatu 2	Vuolteenaho Taina
Klaukkala	09-879 7273	Liikekuja 1	Salonoja Suvi
Tuusula	09-275 5585	Pellavamäentie 3	Salonen Kari

HOK on suur tegija ka restoranide ja kohvikute turul. (Vt ka Lisa 1)

3.4.2.4 **Tradeka Oy**

(www.tradeka.fi). Ostutegevust korraldab Tuko Logistic Oy

Tuko Logistics Oy lühidalt

Tuko Logistics Oy missioon on pakkuda klientidele efektiivset logistikateenust ja laia valikut konkurentsivõimelisi tooteid ning toetada kliente nende müügi ja äritegevuse kasvatamisel.

Tuko Logistics Oy tahab oma klientide jaoks olla parim ostu- ja logistikapartner.

Ettevõtte väärtused on rahulolev äripartner, efektiivne väärtusahel, vastutus ja austus inimese vastu.

Ettevõtte kogumüük 2004. aastal oli 1029 mln eurot, käive oli 631 mln eurot ja töötajaid on 570.

Tuko Logistics Oy omanikud on [Wihuri Oy](#), [Spar Finland Plc](#), [Stockmann Plc](#) ja [Heinon Tukku Oy](#).

Tuko Logistics Oy juhtimissüsteemil on SFS-sertifikaat. ISO 9001:2000 sertifikaat hõlmab tarbekaupade logistikat, sh varustuse haldamist, kategooriajuhtimist ja kliendisuhtluse haldamist.

Ka ettevõtte keskkonnajuhtimise süsteem on sertifitseeritud SFS-Inspecta poolt SFS-EN ISO 14001:1996 järgi.

Tuko Logisticsi peakontor

Tervahaudankatu 7, 04200 Kerava

Tel. +358 20 77 111

3.4.2.4.1 **Euromarket**

(Hypermarket) kauplused

Soomes on 20 Euromarketi kauplust (www.euromarket.fi). Teatud toiduaineid (nagu värsket salatit) on lubatud müüa otse kauplustele, kuid suuremate koguste puhul peab tegevust koordineerima sisseostuosakonnaga ja koos logistikafirmaga.

3.4.2.4.2 Valintatalo kauplused

Lähikauplused, www.valintatalo.fi

Soomes on 120 Valintatalo kauplust

3.4.2.4.3 Siwa kauplused

Lähikauplused, www.siwa.fi

Soomes on 460 Siwa kauplust.

3.4.2.5 Stockmann Oy

(www.stockmann.fi) Toiduainete sisseost

3.4.3 **Lepingud, tarnetingimused**

- Tootepõhised lepingud (erabrändid, konservid ja kuivained)
- Aastased raamlepingud (konservid, kuivained, piimatooted)
- Hooajalised lepingud (puuviljad, seemned, juurviljad, sealiha, lambaliha, jne.)
- Kogus ja kvaliteet (sh transport vähemalt Soome kesklattu) peab olema tagatud.
- Suured tegijad korraldavad üldjuhul ka varutootmise.

3.4.4 **Miinimumkogus**

- Miinimumkogus põhineb kaupluse liigil, kus te soovite oma kaupu müüa. Hüpermarketid müüvad iga päev tohutus koguses kaupa ja seetõttu nõuavad vastavaid miinimumkoguseid. Kuna väiksemad jaemüügiketid nagu Siwa, Alepa, K-Pikkolo müüvad väikse koguse kaupu on ka nende poolt nõutavad miinimumkogused väiksemad.
- Kaubasaadetise ja ühe pakendi kogused lepitakse kokku keti ja/või kauplustega.

3.4.5 **Maksetingimused**

- Suurettevõtted on arvete tasumisel täpsed.
- Üldised maksetingimused: 14-30 päeva

3.4.6 **Kontaktid**

3.4.6.1 S-rühm

tel: 0800-1-20687 (at 8-16) | SOK PL 1, 00088 S-RYHMÄ, tel 010 76 8011

3.4.6.2 K-rühm:

Satamakatu 3
FI-00016 Kesko

Tel. +358 10 5311
Faks +358 9 657 465
E-post: firstname.lastname@kesko.fi

3.4.6.3 Tradeka

Hämeentie 19, PL 72, 00501 HELSINKI tel. (09) 7331 fax. (09) 733 2120, e-post, firstname.lastname@tradeka.fi

3.4.6.4 Stockmann Oyj

tel: (09) 121 5671 (toiduained)
Kutomotie 1 C
PL 147
00381 HELSINKI

3.4.7 Muu oluline teave

Tänapäeval on kõige olulisem töötada välja selge marketingikontseptsioon ja tagada tarbijate nõudmiste kiire täitmine

Suure konkurentsi tõttu on logistika väga efektiivne ja peab sobima kliendi töörežiimiga.

3.5 MUUD MÜÜGIKOHAD

Soomes on palju väiksemaid ettevõtteid, mis müüvad toiduaineid, ehkki nende põhitegevus on ajalooliselt olnud teine. Põhilised nendest on bensiinijaamad ja ajalehekioskid. Mõlemad on avatud 7 päeva nädalas ja müüvad nii piimatooteid kui ka küpsetatud tooteid (sageli küpsetatud kohapeal), jäätist, maiustusi, karastusjooke, õlut ja kuivtoitu. Nad on esindatud üle kogu riigi ja omavad oma logistika- ja sisseostutegevust või ostavad toiduaineid kohalikest hulgimüüjatelt.

3.5.1 Ajalehekioskid

3.5.1.1 Rautakirja (R-Kioski)

Rautakirja Group www.rautakirja.fi

Rautakirja on kliendikeskne teenindusfirma, mis tegeleb perioodika hulgimüügiga ning opereerib ajalehekioskeid, raamatupoode, kinosid ja multifunktsionaalseid keskusi.

Ettevõtte eesmärgiks on tagada kasv, kasumlikkus ja laiendada rahvusvahelist tegevust. Viimastel aastatel on ettevõtte kasvanud kiiremini kui jae- ja hulgimüügiturg tervikuna ning ka kasum on kasvanud. Rautakirja tegutseb tänapäeval kaheksas riigis: Soomes, Eestis, Lätis, Leedus, Tsehhi Vabariigis, Rumeenias, Saksamaal ja Venemaal.

Rautakirja on [SanomaWSOY kontserni](#) osa.

3.5.1.1.1 Soome

R-kioskid on üleriiklik keskselt juhitud ajalehekioski kett, mis pakub tarbijale meelelahutust, põnevust ja mugavust ning varustab teda põhiliste igapäevatoodetega hommikust õhtuni. Soomes on üle 700 R-Kioski.

Veikkausrasti spetsialiseerub hasartmängudele ja kett koosneb 15 müügikohast.

Pizza Hut restoranid kuuluvad kioskite divisjoni.

Rautakirjal on frantsiisileping kaheksa Pizza Hut restoraniga. Soome esimene Pizza Hut avati Helsinki City Passages 15. mail 1987.

Pizza Hut restoranid järgivad kolme põhikontseptsiooni: täisliitsentsiga restoranid (teenindamine lauast, Express müügikohad pitsa müügiks ja Take Away Shops, kust saab pitsa kaasa osta. (Vt ka Lisa 2)

Rautakirja tütarettevõtted

3.5.1.1.2 Eesti

Rautakirja tütarfirma R Kiosk Eesti AS opereerib Eestis R-Kioskeid. Üle Eesti on firmal 195 R-Kioskit.

3.5.1.1.3 Läti

Rautakirja tegevus Läti turul tuleneb tema 50% osalusest Narvesen Baltija SIA, kus teine pool kuulub Norra kontsernile Reitan Narvesen ASA. Narvesen Baltijal on umbes 410 kioskid, mis tegutsevad Preses Apvieniba ja Narveseni nime all.

3.5.1.1.4 Tšehhi Vabariik

Rautakirja kioskikaubandust Tšehhi Vabariigis juhib Hachette Distribution Services SA (HDS) läbi ühissetevõtte CZ Retail a.s. Ettevõttel on 150 kioskit, mis tegutsevad R-kioski ja Relay nime all.

Kontakt

R-kioskid

Rautakirja Oy

Vanem asepresident Markku Pelkonen

Koivuvaarankuja 2, FI-01640 Vantaa

P.O.B. 1

FI-01641 Vantaa, Finland

Tel. +358 9 85 281

Faks +358 9 852 8001

www.r-kioski.fi

3.5.2 Bensiinjaamade ketid

3.5.2.1 TEBOIL

www.teboil.fi

Teboil ja Suomen Petrooli on sidusettevõtted. Teboil vastutab turunduse ja müügi eest ning Suomen Petrooli impordi ja logistika eest. Teboil kuulub 100% Venemaa ettevõttele.

Teboili ketis on üle 300 bensiinjaame üle kogu riigi.

Lisaks kütusele pakuvad enamik Teboili jaamasid teenindust, laia valikut autoseadmeid, vaba-aja kaupu ja kütust ning maagaasi. Teboilil on üle Soome 150 kohvikut. Teboili bensiinjaamades müüakse 7 päeva nädalas toitu ja karastusjooke ning tuntud kaubamärkidega tooteid.

Teboili peakorter:

Bulevardi 26, 00120 Helsingi, Soome

P.O. Box 102, FIN-00121 HELSINGI, SOOME

Importtoodete eest vastutab Emanuil Drakos.

3.5.2.2 SHELL

SHELL (globaalne SHELL) müüb toiduaineid kahte liiki bensiinjaamades:

Shelli Select-kauplused (59 tk) Soomes

(avatud põhiliselt 6.00–24.00)

Osta saab värskeid (äsja küpsetatud) küpsetisi ja kiirsööke (vorstid, hot dogid, jne) ning karastusjooke ja õlut.

Shelli Simpukka-restoranid

Soomes on 48 Shell Simpukka-restorani, kus saab lõunatada või süüa ja juua kohvi päev läbi.

oy Shell ab peakorter

Neilikkatie 17, Tikkurila

PL 16, 01301 VANTAA

Tel: 0204 431

Faks: 0204 43 2299

3.5.2.3 ESSO

Esso on kogu riiki hõlmav bensiinjaamade kett, mis konkureerib Shelli ja Teboiliga.

Esso toidu müügikanal on:

- Esso snäkktoidu kauplused
- sarnane Shelli Selectiga
- Esso Taverna restoranid
- sarnane Shelli Simpukkaga

Peakorter

Kuunkehrä 6

02210 ESPOO

Aadress:

PL 37

02211 ESPOO

Tel: 010 557 11

Faks: (09)

803 0004

3.5.3 Internetikaubandus

Peaaegu kõikide Soome toiduainetootjad ja -müüjad teenindavad kliente ka interneti kaudu. Samas on toiduainete ja alkoholi e-kaubandus seni veel vähe populaarne.

Mõned jaemüügikettidest pakuvad klientidele võimalust tellida oma kauba interneti kaudu ja saadavad ostetud kauba kliendile koju vastavalt kokkulepitud tingimustele. Seni on selline e-kaubandus olnud veel väga piiratud.

Möödunud aastal alustas üks Eesti ettevõtte alkoholi müüki Soomes Interneti kaudu. Kuna Soome tolli- ja maksuamet nõudis sellisel teel müüdud alkoholilt maksu on ettevõtte tollilaos 70 000 pudelit, mis ootavad Soome kohtu otsust. Vt ka www.ruokakori.fi

3.6 LOGISTIKAFIRMAD

3.6.1 Toiduainete transport

Toiduainete transport on alati tihedalt seotud iga jaeketi või kaupluste võrgustikuga. Mõned logistikafirmad tegelevad ka kaupade ostmisega oma klientide jaoks ning tegutsevad osaliselt hulgimüüjatena. Seoses omandimuutustega muutub ka logistika ise. See on põhjus, miks tuleb seada sisse suhted iga rühma sisseostjaga ja selgitada välja, millise logistikafirmaga ta koostööd teeb.

3.6.1.1 Kesped Oy

K-rühma (Ruokakesko) logistikakeskused asuvad Vantaas, Turus ja Tamperes. Kesped Oy (www.kesped.fi) kuulub K-rühmale ja vastutab K-rühma kaupluste varustamise eest.

KESPED Oy

Jokiniementie 31

PL 47, 01301 VANTAA

Tel 0105 3050

Faks 0105 327021

3.6.1.2 Tuko Logistic

Ettevõtte kogumüük 2004. aastal oli 1029 mln eurot, käive oli 631 mln eurot ja töötajaid on 570.

Tuko Logistics Oy omanikud on [Wihuri Oy](#), [Spar Finland Plc](#), [Stockmann Plc](#) ja [Heinon Tukku Oy](#).

3.6.1.3 Inex Partners

Inex varustab:

- Kohalikud kauplused
- Supermarketid
  - S-market
  - Valinatatalo
- Hüpermarketid
  - Euromarket
  - Prisma
- Bensinijaamad
  - ABC!
- Spetsiaalkauplused (logistikateenused)
  - Sokos

3.6.2 Külmutusfirmad

Finnfrost Oy www.finnfrost.fi kuulub INEX kontserni ning müüb külmutusvõimsust ja pakub külmutustransporditeenuseid ükskõik millistele tarnijatele ja transpordifirmadele.

4 KONKURENTS JA HINNAINFO

4.1 PIIMATOOTED

4.1.1 Põhikonkurendid

- Valio
- Arla (Rootsi)
- Ingmann
- Rakvere Piim

4.1.2 Põhilised müügiargumendid

- Maitse (juust, eriline jogurt)
- Hind (piim, tavaline jogurt)
- Funktsionaalne toit (nt vähendab kolesteroolitaset või rasvaprotsenti)
- Lihtne kasutada (pakend)

4.1.3 Hind

- Tänapäeval on keelatud kasutada soovitatavat müügihinda (EL-i nõue)
- Hind sõltub kaupluse tüübist ja päevasoodustusest (läbimüügist)
- 2–3 korda aastas korraldatakse uuring ostukorvi (sisaldab ka piimatooteid) maksumuse kohta ning avaldatakse info kaupluste ja hindade kohta
- Hind on toiduainete puhul väga oluline. Mõningaid tooteid nagu piim, või, margariin jne kasutatakse müügi magnetina, kehtestades neile madalad hinnad ja loodetakse, et inimene ostab samast kauplusest ka ülejäänud toiduained.

4.2 KÜPSETATUD TOOTED

4.2.1 Põhikonkurendid

- Fazer
- Vaasan&Vaasan
- Muud (vt Küpsetatud toodete tootmine)

4.2.2 Põhilised müügiargumendid

- Kohalik maitse
- Uus maitse (uut tüüpi leiba on väga kerge müüa)
- Säilivusaeg

4.2.3 Hind

Leiva ja muude küpsetatud toodete puhul on hind väga oluline, kuid mitte kõige olulisem. Soome tarbijate küsitlus näitas, et peamine argument pagaritoodete valimisel on maitse.

4.3 JÄÄTIS JA MAIUSTUSED

4.3.1 Põhikonkurendid (jäätis)

- Ingman www.ingmann.fi
- Valio www.valio.fi
- Nestle www.nestle.fi
- Mövenpick www.movenpick.fi (jaotab IngmanOy)
- GB Glase
- Sun Ice
- Masterfoods www.masterfoods.fi

4.3.2 Põhikonkurendid (maiustused)

- Cloetta Fazer
- Leaf
- Marabou
- Panda (www.panda.fi) (valmistab shokolaadi)
- Brunberg (www.brunberg.fi)
- Kultasuklaa www.kultasuklaa.fi (erishokolaad)
- Dammenberg www.dammenberg.fi

4.3.3 Põhilised müügiargumendid

- Bränd
- Tootearendus (turule jõuab igal aastal 700 uut toodet)
- Jaotus (erilised maiustustepoodide kontseptsioonid, R-kioskid, jne, jne)
- Pakendatud või mitte (kilokommid, kiloshokolaad)

4.3.4 Hind

Hind on väga oluline lahtiselt müüdavate maiustuste puhul. Spetsiaalsed poed (*karkkikauppa*) müüvad maiustusi kaaluga ja ilma pakendita, sellisel juhul on konkurentide kilohinnad väga selgelt võrreldavad.

4.4 LIHATOOTED

Põhilised lihatoodete kriteeriumid on: maitse ja tervislikkus, loomade kohtlemine ja keskkonnaküsimused. Mõned aastad tagasi langes lihatarbimine Soomes CJT tõttu oluliselt ehkki tõbe Soomes ei avastatud.

Kodumaine imago on võimaldanud kohalike lihatootjatel jätkata tegevust, kuid lihatoodete import suureneb pidevalt ja aastatel 1995 kuni 2003 kasvas 136%. Tänapäeval müüakse

lihatooteid sageli värskena või pakendatud vaakumpakendisse (supermarketid, hüpermarketid, lähikauplused) ja väga sageli juba töödeldud maitseainete ja marinaadiga. Suured tegijad turul on:

- HK-Ruokatalo
- Atria
- Järvi-Suomen Portti
- Wigren
- Snellmann

Mida suurem kett seda suuremaid koguseid see müüb.

Samas on ka uue kontseptsiooniga kauplusi nagu näiteks Makuliha oy www.makuliha.fi jne.

4.5 VALMISTOIDUD, KONSERVTOIDUD (KONSERVSUPID, SALATID, JNE)

- Saarioinen (www.saarioinen.fi)
- Unilever (www.unileverfoodsolutions.fi)
- Felix (www.felix.fi)
- Kespro (www.kespro.com)
- Siam House (www.siam-house.fi)
- Finnfood (www.finnfood.fi)
- Kesko (www.pirkka.fi)
- Herkkumarket (www.herkkumarket.com)
- Kylmänen (www.kylmanen.fi)
- Riitan Herkku (www.riitanherkku.fi)
- Oulun Marjamakasiini (www.oulunmarjamakasiini.fi)
- Kiantama Oy (www.kiantama.fi)
- Kimmon Vihannes (www.kimmonvihannes.fi)

4.6 KARASTUSJOOGID, ÕLU, ALKOHOL

Soomes on tühja taara pandisüsteemi tõttu uutele ja väikestele tootjatele märkimisväärsed tõkked oma toodangu turule toomisel. Seetõttu on mitu tootjat omandanud Soome turul domineeriva positsiooni.

4.6.1 Põhilised ettevõtted turul

4.6.1.1 Alko Oy,

Alko www.alko.fi ja www.altia.fi (kuulub Soome riigile)

4.6.1.1.1 Altia

Soome valitsuse majanduspoliitika komitee otsustas 1998. aasta jaanuaris eraldada Alko Inc.-I Alko kontsernist. Alko kontsern jagati 4. jaanuaril 1999 kolmeks ja tema tegevuse üle asusid järelevalvet tegema kolm ministereeriumit. Alko, millel on alkoholi jaemüügi monopol, kuulub sotsiaal- ja tervishoiuministereeriumi valitsusalasse. Arctiva, mis on kinnisvara ja varahaldusfirma (selle hotelli- ja restoraniäri müüdi maha varem) läks rahandusministereeriumi alluvusse.

Primalco, mis tegutses alkoholi tootmise, turustamise ja ekspordiga ning Havistra, mis tegutses turustamise, hulgimüügi ja laialiveoga, moodustasid uue emafirma Altia kontserni ja uue rahvusvahelise Altia, mis tegutseb kaubandus- ja tööstusministereeriumi all.

Finlandia Vodka Worldwide alustas oma tegevust 2000. aasta augustis. Altia kontsernil on kolm tütarfirmat: Primalco, Havistra ja Finlandia Vodka Worldwide.

Altia kontserni juhatus on otsustanud ühendada Havistra ja Primalco. Altia on juhtiv Soome veinide ja alkoholi müüja Balti mere piirkonnas. Lisaks oma brändidele pakub ettevõtte eri riikides toodetud rahvusvahelisi alkoholitooteid.

Kõige olulisemad kliendid on alkoholimüüjad, hulgimüüjad, restoranid, laevavarustajad, kaubandusfirmad, importöörid ja kauplused.

Tabel 9. ALTIA TURUOSAD

	Soome	Rootsi	Norra	Eesti
Veinid	40%	14%	21%	2%
Kange alkohol	60%	10%	8%	20%

Altia tegutseb kaubandus- ja tööstusministereeriumi alluvuses ja kõik firma aktsiad kuuluvad riigile. Ettevõtte käive on umbes 430 mln eurot ja seal töötab üle 900 töötaja. Tootmisettevõtted asuvad Koskenkorvas (piiritustehas), Rajamäkis ja Tallinnas (piirituse ja veinide tootmine ja villimine).

Soome alkoholiseadusega ei ole kange alkoholi (üle 22%) reklaamimine või marketing lubatud.

4.6.1.2 Hartwall Oy

Hartwall (www.hartwall.fi) on suurim Soome joogitootja, mille tootmisettevõtted asuvad Lahtis ja Torniol ja mineraalvee villimine toimub Karijokis. Tütarfirma Hartwall-Trade on kiirelt kasvav alkoholitoodete importöör ja hulгимüüja. Hartwall on osa Suurbritannia kontsernist Scottish & Newcastle, mis on üks juhtivaid õlletööstusi Euroopas.

Tabel 10. HARTWALLI PÕHINÄITAJAD

	2003	2004	Muutus, %
Käive (mln eurot)	335,3	327,8	-1.9%
Töötajaid (keskmiselt)	1340	1200	
Müügimaht (mln liitrit)	401,2	394,3	-3.2%

4.6.1.3 Sinebrykoff Oy

(www.koff.fi)

Sinebrychoff on Põhjamaade vanim suur õlletehas ja üks Euroopa moodsamaid. Sinebrychoff töötab välja, toodab, turustab ja varustab kliente jookidega nii Soomes kui lähiriikides. Põhibrandid on KOFF, Karhu ja Carlsbergi õlled, Golden Cap siidrid, Kurko long-dringid, Battery energiajook ja Hyvää Päivää tervisejoogid. Lisaks sellele Sinebrychoff toodab, turustab Coca-Cola tooteid Soomes. Sinebrychoffi tooteid eksporditakse teistesse Põhjamaadesse ja mitmetesse muudesse Euroopa riikidesse, Lähis-Idasse, Aasiasse ja Lõuna-Ameerikasse. Tootmisettevõtted asuvad Keraval ja Poris. Sinebrychoff on osa rahvusvahelisest kontsernist Carlsberg Breweries A/S Group.

4.6.1.4 Olvi Oy

(www.olvi.fi)

- Emaettevõte Olvi plc asutati 5. oktoobril 1878.
- Olvi A-aktsiat hakati Helsinki Börsi OTC nimekirjas noteerima 1987. aastal.
- Olvi A-aktsiat noteeritakse Helsinki Börsil 1998. aastast alates.
- Olvi tütarfimrad on AS A. Le Coq Group, AS A. Le Coq Tartu Õlletehas, A/S Cesu Alus, AB Ragutis, AS Ösel Foods
- Olvi kontsernis töötab üle 1000 inimese.

Olvi põhilised brandid

- Õlu: OLVI, Sandels
- Mineraalvesi: Olvi KevytOlo and KevytOlo Plus
- Siider: FIZZ
- Long-drink: Palmu
- Karastusjook: Olvi Classic
- Long drinks: Palmu
- Energiajook: TEHO

Olvi Doppelbock on kangeim õlu Soomes (8,5%)

4.6.2 Muud olulised tegijad Soome õlle- ja karastusjookide turul

Soomes tegutsevad nii suured kui ka väikesed õlletehased (nn. pienpanimo). Õlletootjad on ühinenud Õlletootjate liitu (Panimoliitto www.panimoliitto.fi)

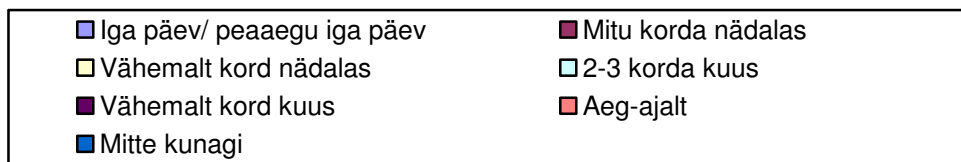
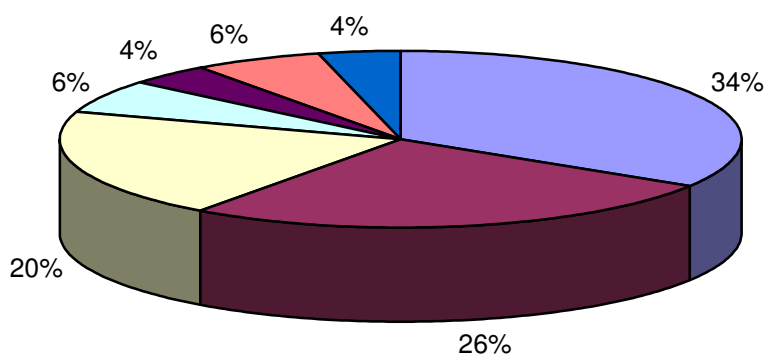
Lisainfot vt õlletehaste koduleheküljed. Info saamiseks pudelipandisüsteemi kohta võtke ühendust Panimoliittoga.

5 LÕPPTARBIJAD

5.1 TARBIJATE KÜSITLUS

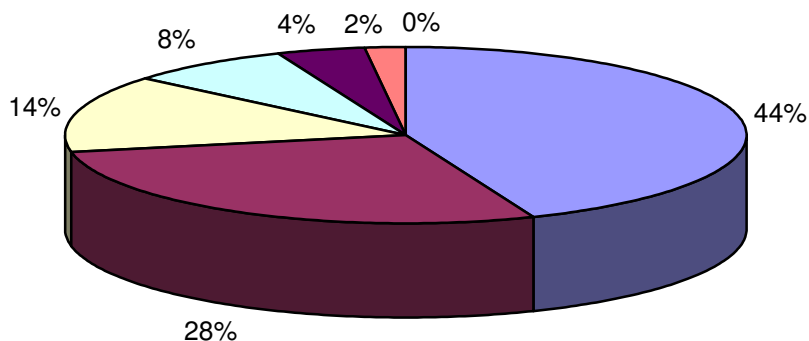
Ajavahemikus august kuni september 2005 küsitlesime 50 inimest (tarbijat), kellega kontakteeruti hüpermarketite, supermarketite ja kohalike poodide ees.

Joonis 9. KUI TIHTI KASUTATE PIIMATOOTEID

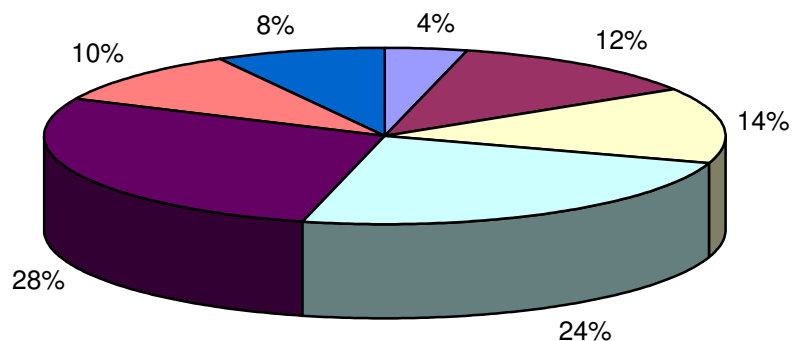
34% tarbijatest kasutab piimatooteid iga päev või peaaegu iga päev, suur osa kasutab mitu korda nädalas. 4% tarbijatest ei kasuta mitte kunagi piimatooteid.

Joonis 10. KUI TIHTI KASUTATE PAGARITOOTEID

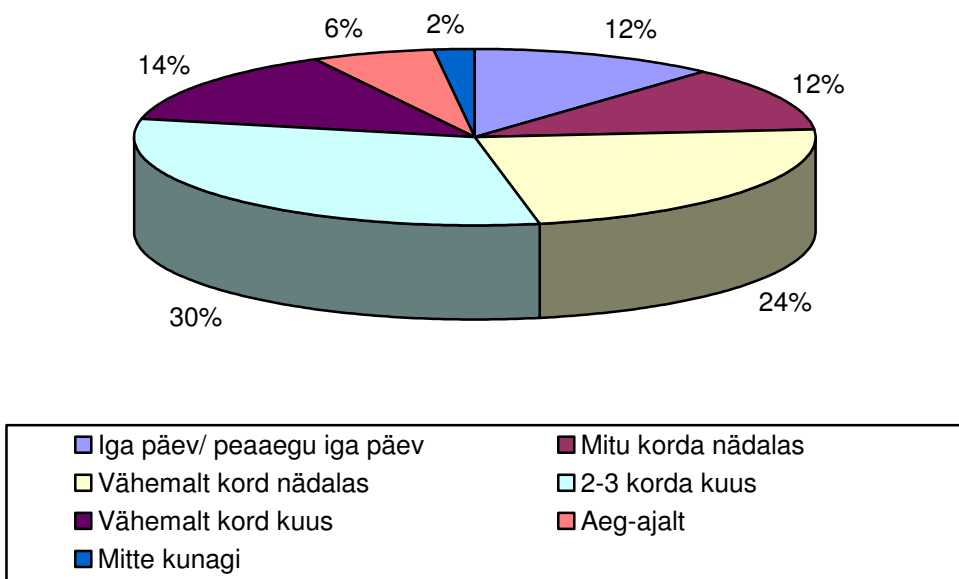
44% tarbijatest kasutab pagaritooteid iga päev või peaaegu iga päev. Kõik vastanutest kasutavad pagaritooteid.

Joonis 11. KUI TIHTI KASUTATE JÄÄTIST JA MAIUSTUSI

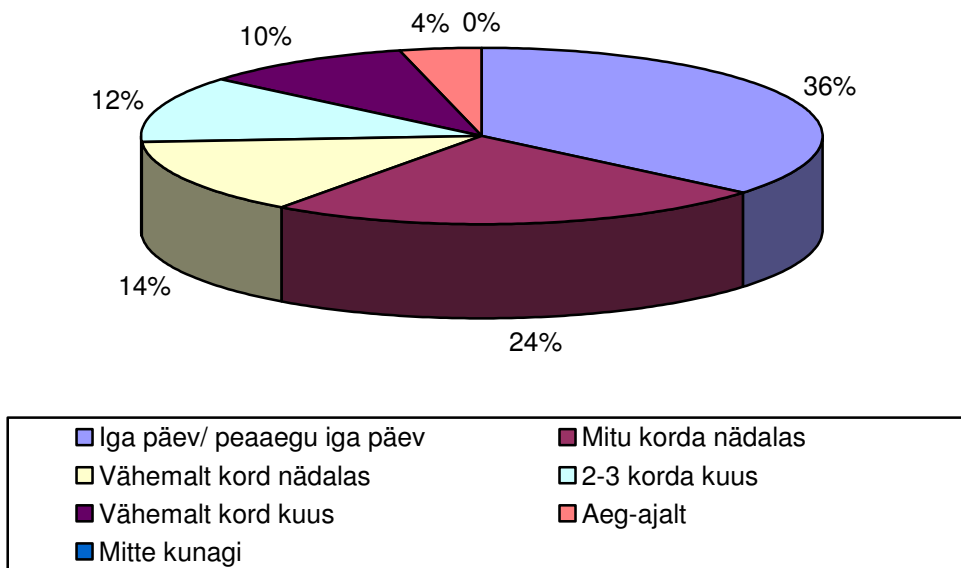
28% tarbijatest kasutab jäätist ja maiustusi vähemalt kord kuus. Vaid 4% vastanutest kasutab maiustusi iga päev või peaaegu iga päev. 8% vastanutest ei kasuta mitte kunagi maiustusi.

Joonis 12. KUI TIHTI KASUTATE LIHATOOTEID

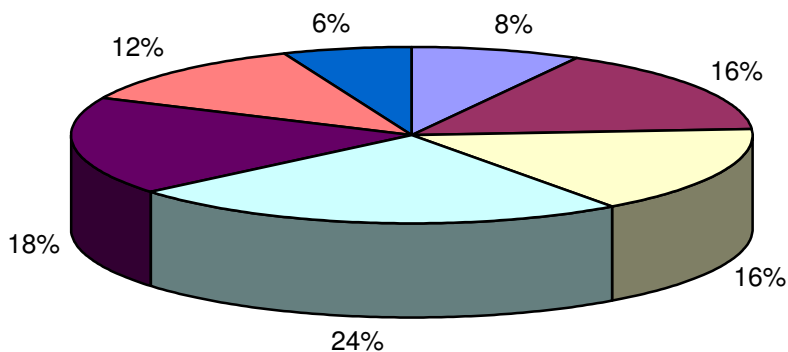
30% tarbijatest kasutab lihatooteid 2-3 korda kuus, 24% vähemalt kord nädalas. 2% vastanutest ei tarbi mitte kunagi lihatooteid.

Joonis 13. KUI TIHTI KASUTATE VALMIS- JA KONSERVTOITU

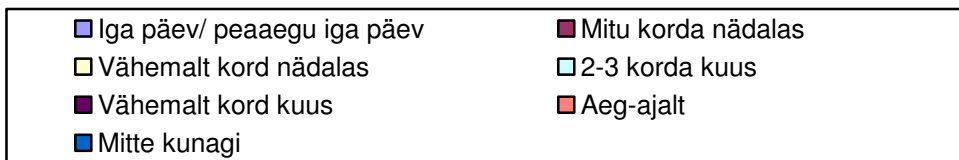
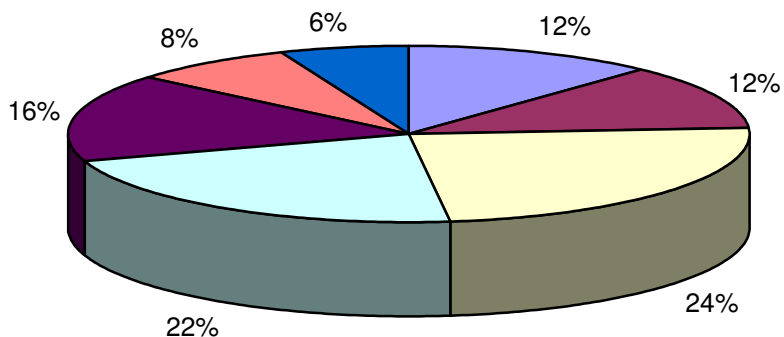
36% vastanutest tarbib valmis- ja konservtoiduaineid iga päev, 4% tarbib aeg-ajalt. Kõik vastanutest tarbivad valmis- ja konservtooteid.

Joonis 14. KUI TIHTI KASUTATE KARASTUSJOOKE JA MAHLU

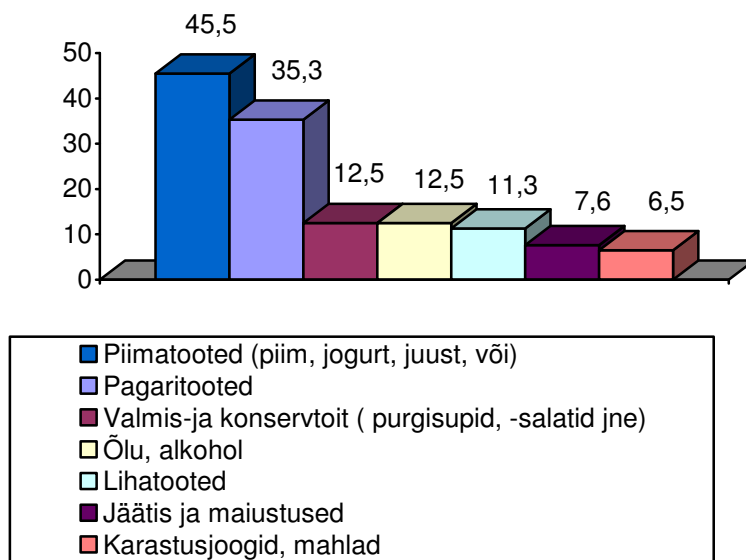
24% vastanutest tarbib karastusjooke ja mahlu 2-3 korda kuus, vaid 8% tarbib iga päev või peaaegu iga päev. 6% vastanutest ei kasuta mitte kunagi karastusjooke ja mahlu.

Joonis 15. KUI TIHTI KASUTATE ÕLU JA MUID ALKOHOLSEID JOOKE

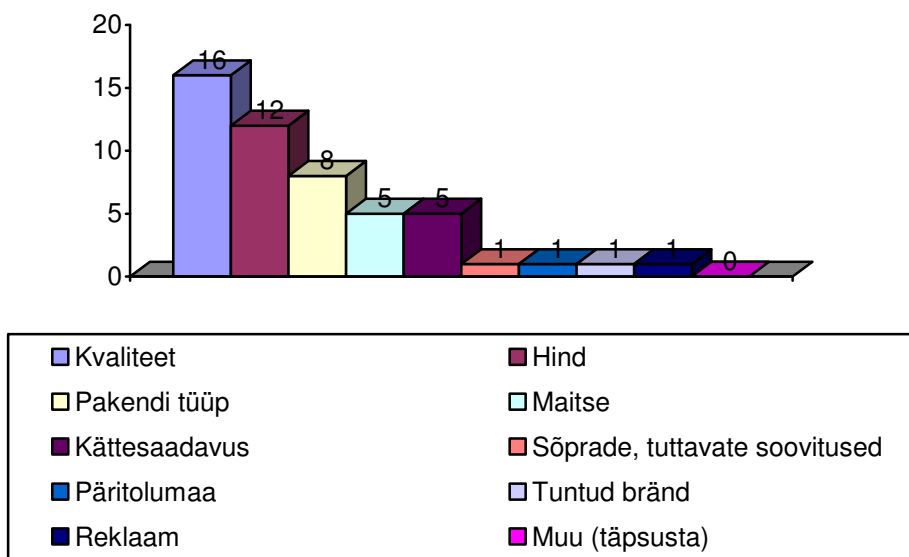
24% vastanutest kasutab alkohoolseid jooke vähemalt kord nädalas, 12% kasutab iga päev. 6% vastanutest ei tarbi mitte kunagi alkoholi.

Joonis 16. KUI PALJU KULUTATE NÄDALAS KESKMISELT JÄRGMISTELE TOODETELE? [EUR]

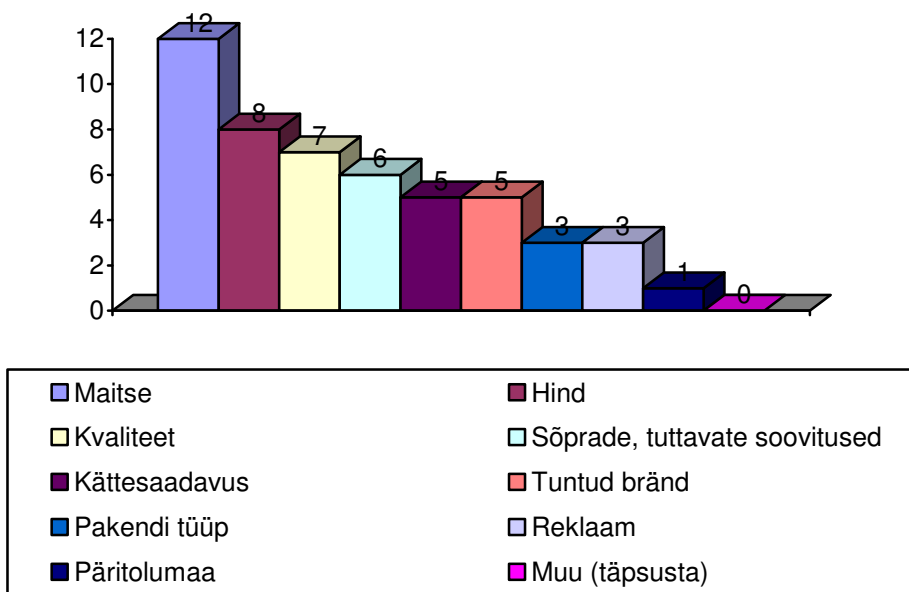
Kõige rohkem kulutatakse piima- ja pagaritoodetele. Kõige vähem kulub raha karastusjookide ja mahlade peale.

Joonis 17. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID PIIMATOODETE VALIMISEL

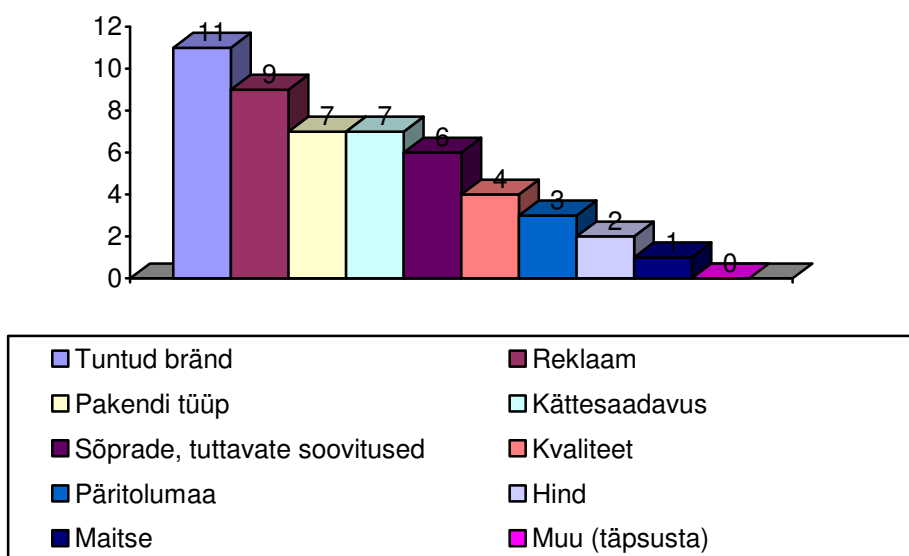
Kõige olulisemaks peetakse piimatoodete juures kvaliteeti, sellele järgneb hind, samuti on oluline pakendi tüüp. Vähetähtsaks peetakse toote päritolumaad, brändi tuntust ja reklaami.

Joonis 18. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID PAGARITOODETE VALIMISEL

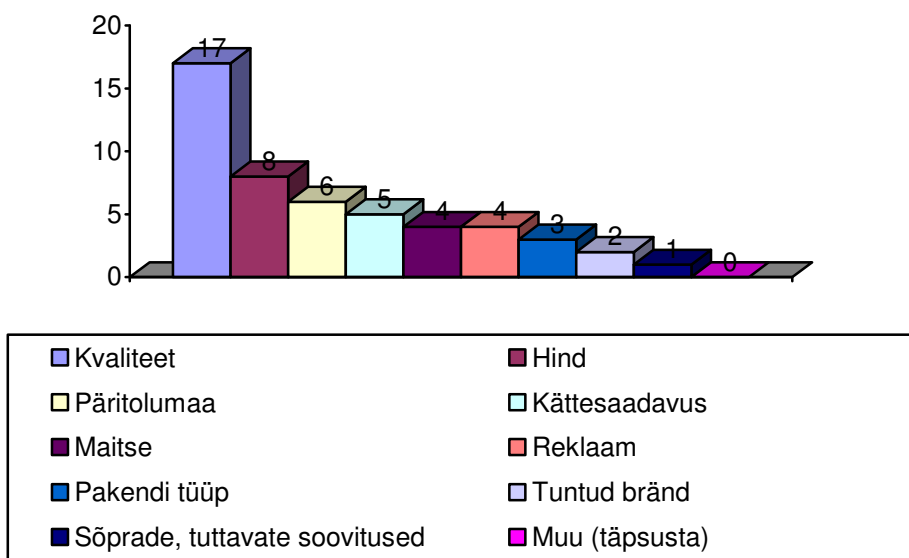
Kõige olulisemaks peetakse pagaritoodete juures maitset, kõige ebaolulisemaks aga päritolumaad. Pooltel vastanutest aitab valikut teha sõprade ja tuttavate soovitusel.

Joonis 19. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID JÄÄTISE JA MAIUSTUSTE VALIMISEL

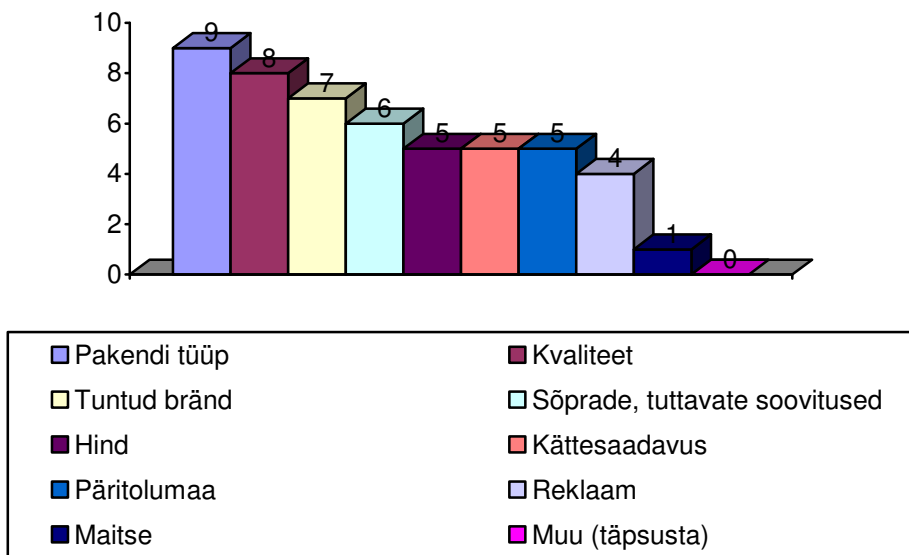
Enim ostetakse jäätist ja maiustusi lähtudes brändist, samuti mõjutab oluliselt tarbijate valikut reklaam. Maitset ei peeta maiustuste juures eriti oluliseks.

Joonis 20. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID LIHATOODETE VALIMISEL

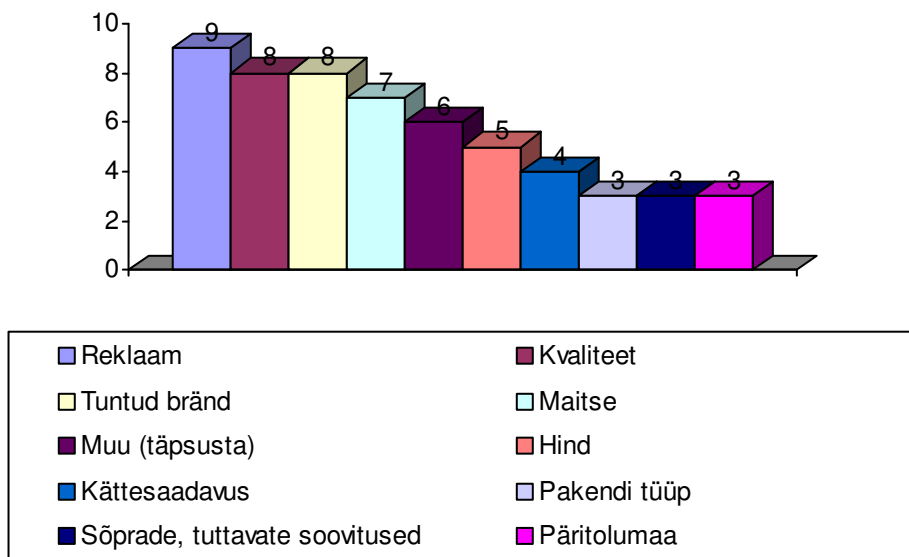
Lihatoodete hinda ei peeta nii oluliseks kui toodete kvaliteeti. Väheolulised on pakendi tüüp ja brändi tuntus.

Joonis 21. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID VALMIS- JA KONSERVTOITUDE VALIMISEL

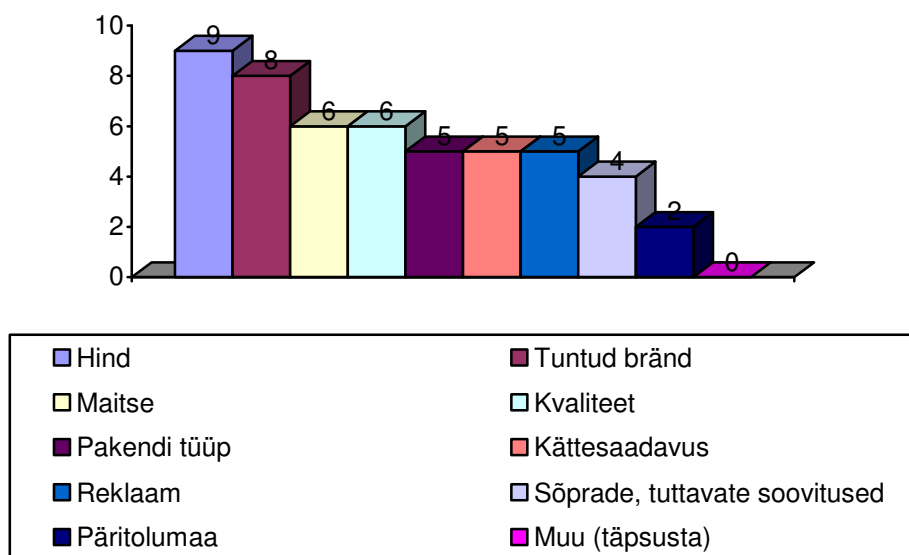
Valmis- ja konservtoodete valimisel on määravaks toodete pakendi tüüp ja kvaliteet. Oluline on ka brändi tuntus ja sõprade, tuttavate soovitusel. Valmistoitute maitset ei peeta toodete valikul oluliseks argumendiks .

Joonis 22. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID KARASTUSJOOKIDE JA MAHLADE VALIMISEL

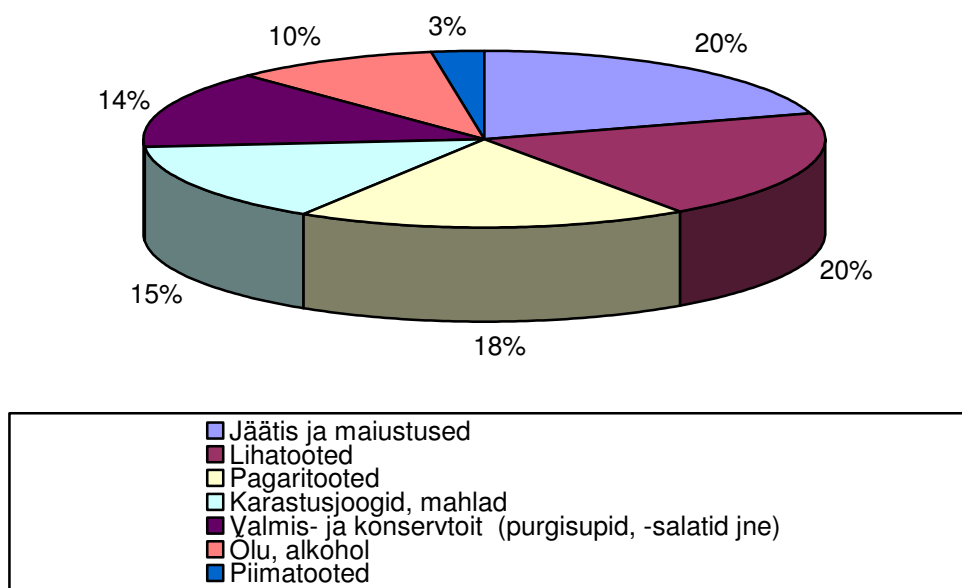
Enim ostetakse karastusjooke ja mahlu lähtudes reklaamist, samuti toodete kvaliteedist ja brändi tuntusest. Vähetahtsateks peetakse pakendi tüüpi ja päritolumaad.

Joonis 23. MIS ON PEAMISED ARGUMENDID ÕLU JA MUUDE ALKOHOLSETE JOOKIDE VALIMISEL

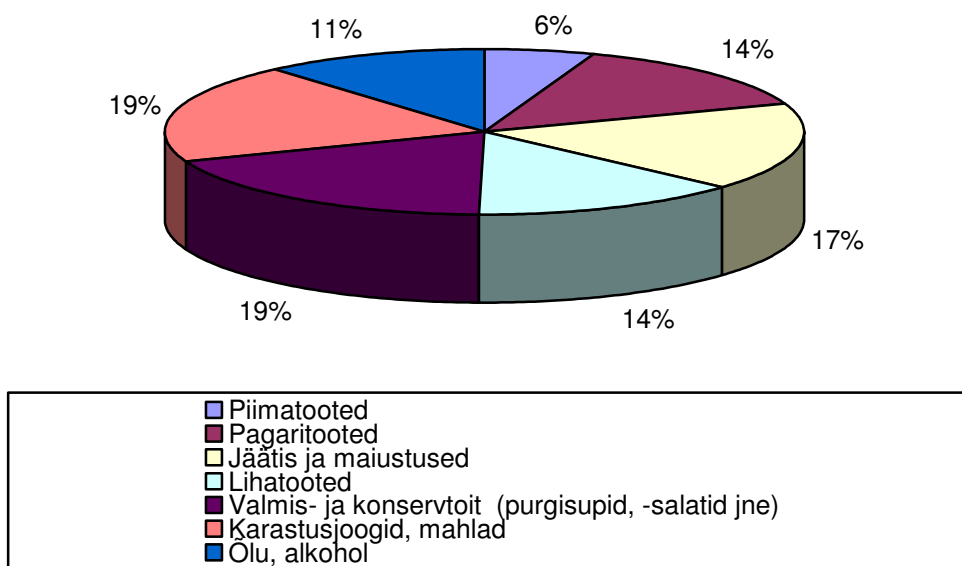
Alkoholi ostmisel on olulisimaks argumendiks hind, sellele järgneb brändi tuntus. Toote päritolumaad ei mõjuta oluliselt tarbija valikut.

Joonis 24. OSTAN ALATI AINULT ÜHE TOOTJA TOODANGUT

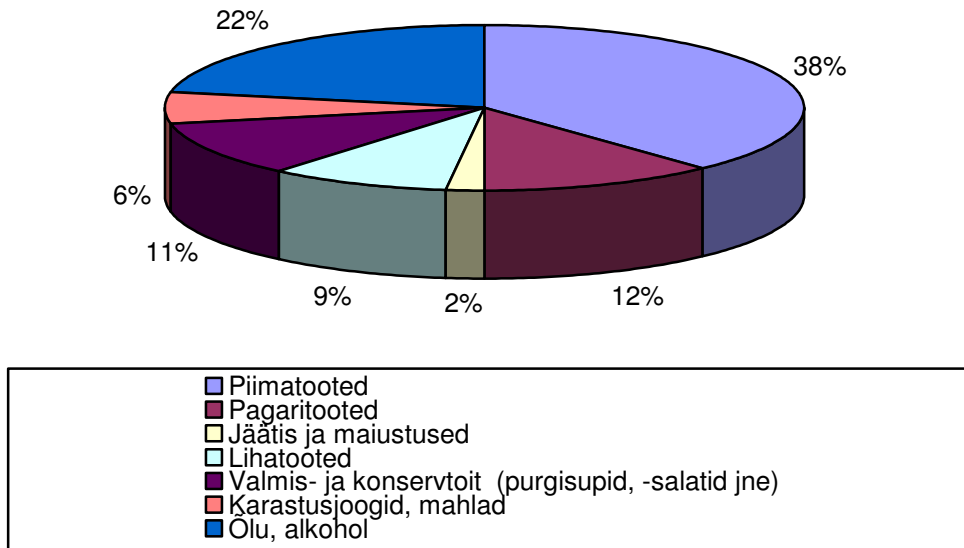
Kõige rohkem eelistatakse osta ühelt tootjalt maiustusi ja lihatooteid. Piimatoodete juures ei peeta tootjat eriti oluliseks.

Joonis 25. OSTAN TAVALISELT 2-3 TOOTJA TOOTEID

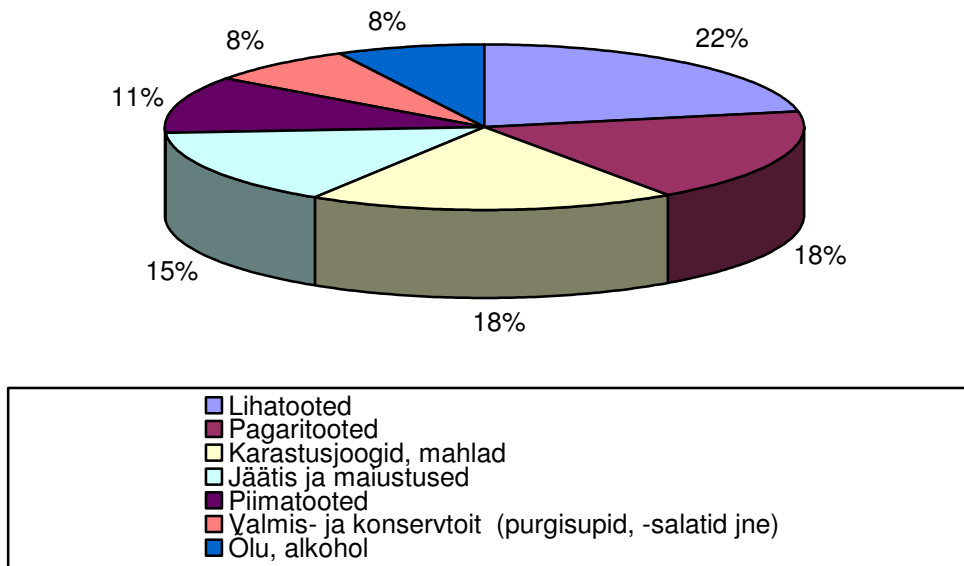
Valmistoitude ja mittealkohoolsete jookide osas teevad tarbijad enamasti oma valiku 2-3 tootja vahel. Ka jäätist ja maiustusi eelistatakse tihti osta 2-3 tootjate toodete hulgast.

Joonis 26. OSTAN ERINEVATE TOOTJATE KAUPU

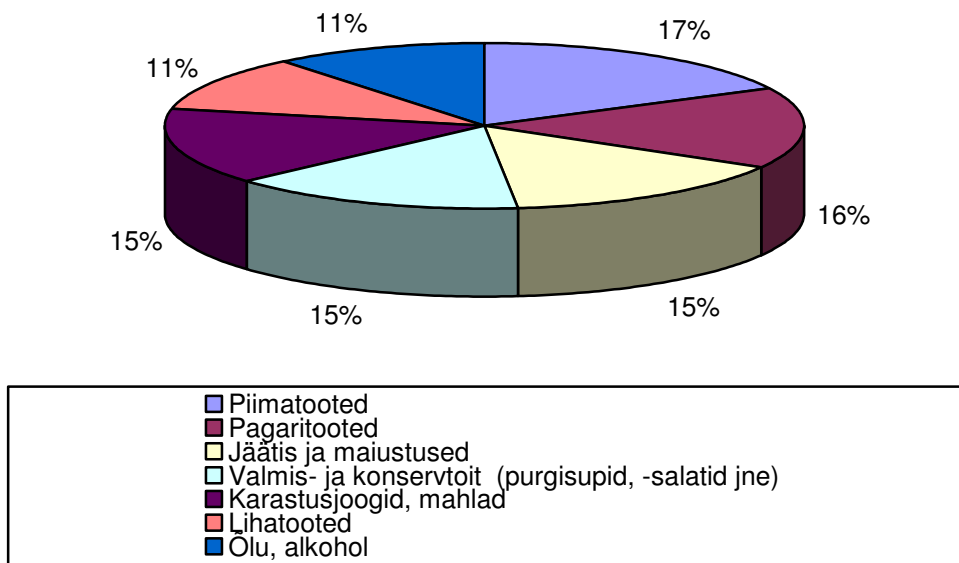
Piimatoodete osas peetakse kõige ebaolulisemaks kindlat tootjat. Jäätise ja maiustuste osas eelistatakse seevastu ühe tootja toodangut.

Joonis 27. OSTAN AINULT SOOME PÄRITOLUGA KAUPU

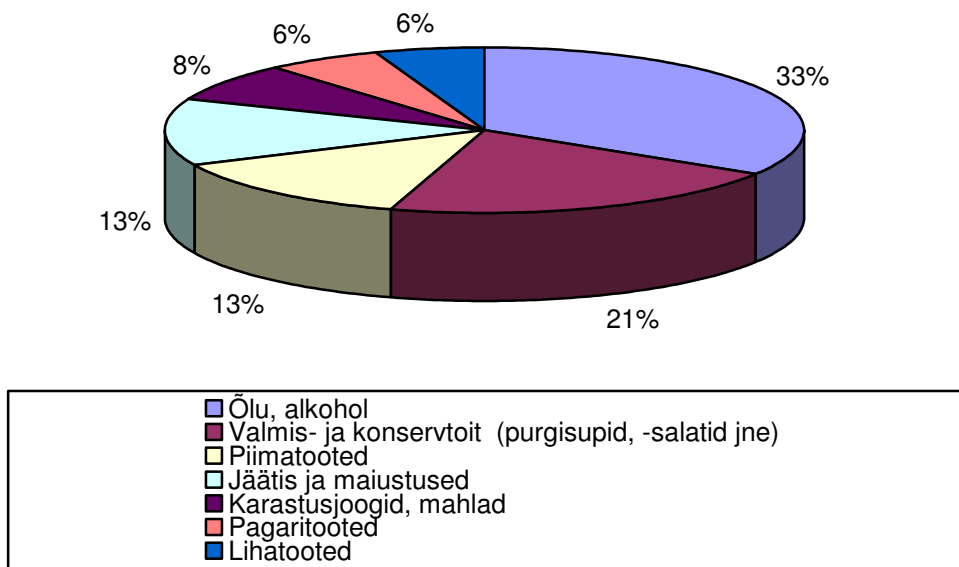
22% vastanutest ostavad ainult Soome päritoluga lihatooteid. Alkohoolsete jookide ja valmistoitude osas ei ole kohalik päritolu eriti oluline.

Joonis 28. OSTAN TIHEDAMINI SOOME PÄRITOLUGA KAUPU

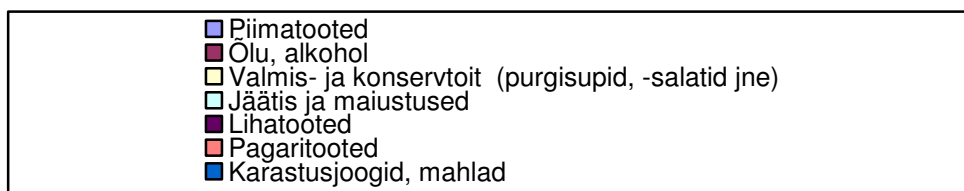
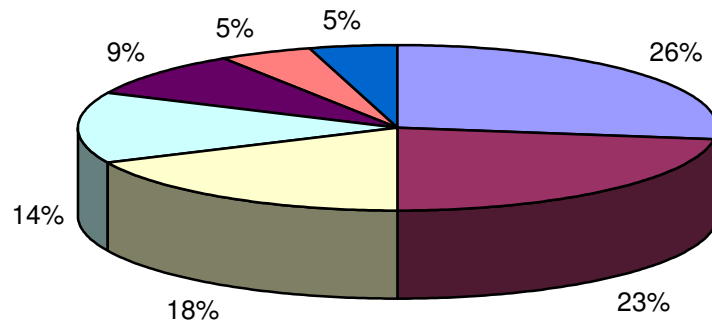
17% tarbijatest eelistab enamasti osta kohalikke piimatooteid. Tihti valitakse ka pagari- ja valmistooted, maiustused ja mittealkohoolsed joogid kohalike toodete hulgast.

Joonis 29. OSTAN TIHEDAMINI MUU PÄRITOLUGA KAUPU

33% vastanutest eelistab alkoholsete jookide osas tihedamini mitte kohalike tootjate tooteid.

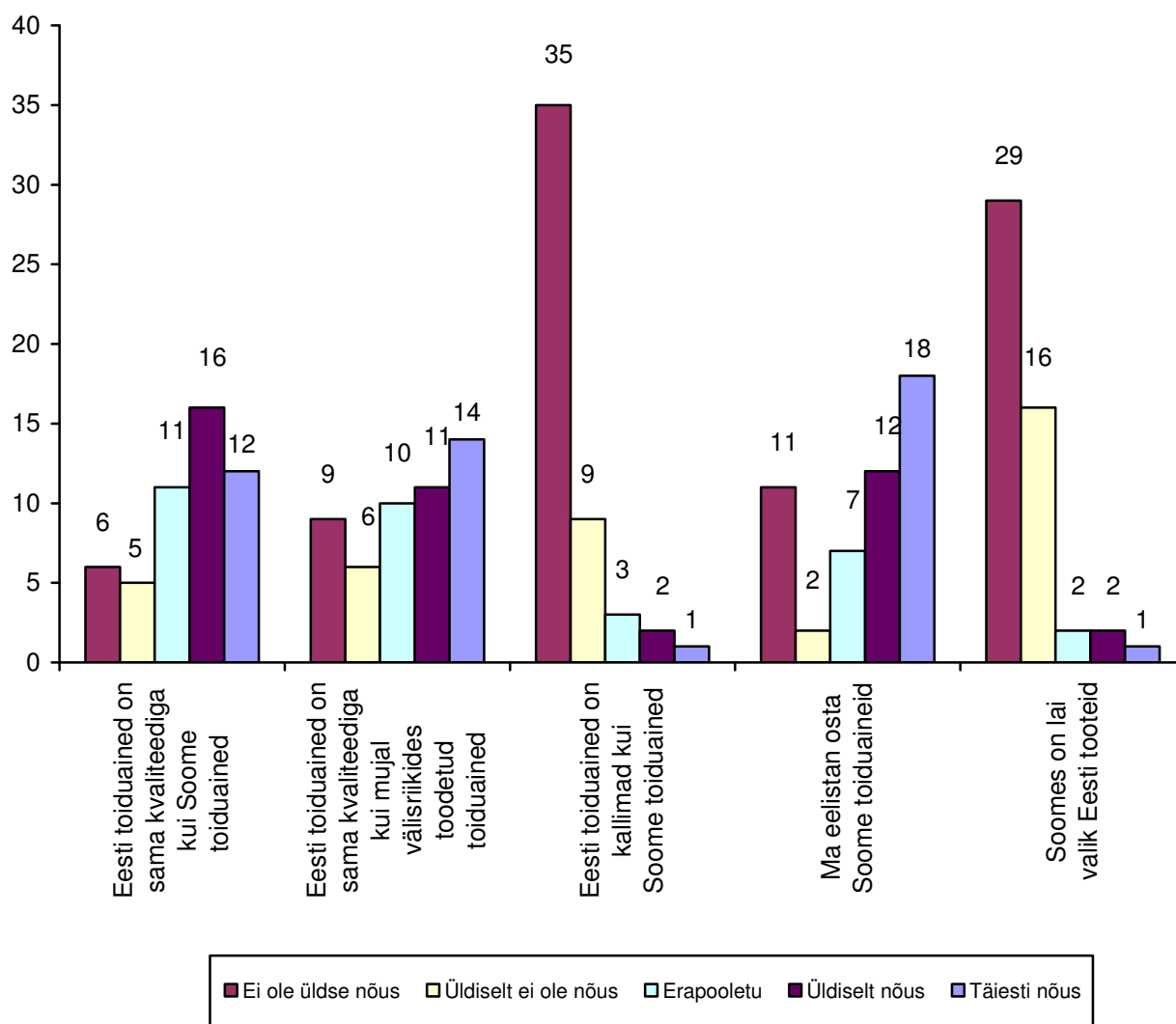
Joonis 30. OSTAN AINULT MUU PÄRITOLUGA KAUPU

26% tarbijatest eelistab piimatoodete osas ja 23% alkoholsete jookide osas alati mitte kohalike tootjate tooteid.

*Mitmed inimesed teadsid, et Soomes on kauplustes saadaval Eesti päritoluga tooted, aga nad ei teadnud millised täpselt.

Joonis 31. ARVAMUS EESTI TOODETE KOHTA (VASTANUTE ARV)

Kõige vähem ollakse nõus väitega, et Eesti toiduained on kallimad kui Soome toiduained. Suur osa tarbijatest arvas, et Eesti toodete valik Soomes on väike. Kõige rohkem eelistatakse Soome toiduaineid.

Tarbijad nimetasid järgmisi Eesti brände: Saku, Viru Valge, A le Coq, Metsämansika
Tarbijad olid 6 kuu jooksul ostnud järgmisi Eesti toiduaineid: õlu, maiustused, viin, juust, leib, vorst.

5.1.1 Eesti toit Soomes

Mõningaid juhtumeid, kus Eesti toiduaineid on hakatud müüma Soome turul, on Soome meedias esitatud kui turu moonutamist või solkimist. Selle põhjuseks on kohalike tootjate monopoliseerimine Soome toiduaineteturul, kes soovivad raskendada uute tulijate turuletulekut. Möödunud aastal pakuti Eesti piimatööstuse Rakvere Piima poolt toodetud piima Jyväskylä piirkonna osades kauplustes praktiliselt tasuta (hinnaga 1 eurosent liitri piima eest). Kohalikud piimafarmerid ostsid suurema osa sellest piimast ise ära ja jootsid selle oma loomadele. Käesoleval aastal kirjutas meedia Eesti alkoholi müügist interneti kaudu, jne. Toiduainete jaekaubandusfirmad (hulgimüüjad, jaotusfirmad, jaeketid, restoranid) tahavad

saada kasumit ja müüa tarbijatele toiduaineid, mida on lihtne müüa, millel on positiivne imago ja mis säilivad kogu müügiaja jooksul.

6 SEADUSANDLUS

Toiduainete sildid peavad olema Soomes soome ja rootsi keeles. Toiduainete pakendid tuleb tähistada EL-i nõuete järgi:(toiduainete sisaldus, rasvasisaldus, soolasisaldus, E-ained, tootja, pakendaja, edasimüüja, pakendamise kuupäev, viimane müügipäev jne).

6.1.1 Müügitoetus

Suured ketid nagu K-rühm ja S-rühm küsivad mõnikord tootjalt või tarnijalt reklaami- ja müügitoetustasu. See võib sõltuda kas aastasest müüginahust või on fikseeritud summa, milles tootja (maaletootja) ja jaemüügikett kokku lepivad.

6.1.2 Reklaam

Erabrändide (*private label*) reklaami teevad jaemüügiketid. Oma kaupasid reklaamivad ka maaletootjad. Soomes on kõige efektiivsemaks reklaamikanaliks televisioon. Turul tegutseb kolm kommertskanalit MTV 3, 4-Kanava ja SUB-TV).

Ajalehed ja otsereklaam (otsepostitus) on praeguseni väga populaarsed reklaamikanalid.

Tuleb järgida alati kohalikke nõudmisi, seadusandlust ja harjumusi. Uued tulijad peaksid neid nõudeid täitma täpsemalt kui olemasolevad tegijad turul.

7 TOOTMINE

Kodumaine tootmine Soomes on jagatud kahte liiki ettevõtete vahel:

- Suured üleriiklikud (Põhjamaa) ettevõtted nagu Atria, Saarioinen, Fazer,
- Väikesed kohalikud tootjad

Suured ettevõtted viivad oma tootmist odava tööjõuga riikidesse (Balti riigid, Venemaa, jne.) ning neil on tihedad sidemed suurte jaotusfirmadega.

Väikefirmadel on kohalik tunnus ja nad saavad paindlikumalt toota erilisi tooteid.

EL õigusaktid on samad nii suurte kui ka väikeste ettevõtete jaoks.

Suure konkurentsi, kasumi tootmise vajaduse ja hinnasurve tõttu on tootjate investeeringud viimase 4 aastaga vähenenud. See on põhjustanud vajaduse suurendada veelgi tootmise ja logistika seotust.

Tapamajade tegevuses moodustavad allhanketellimused 53%.

Külmkett toimib transpordis ja logistikas väga hästi.

Kui on soov saada kodumaiseks tootjaks Soomes (kogu tootmine asub Soomes), siis peab tundma toidutootmisprotsessidele esitatavaid nõudeid. Tänapäeval on üheks võimaluseks osta tegutsev tehas ja Soomes on alati mõni toiduainetetehas müügis.

Oluline on ka teada Soome palgataset.

Infot (import ja tootmine Soomes) saab toiduainetetööstuse liidust Elintarvikeliitto (<http://www.etl.fi/english/stat/domestic.asp>)

8 KOKKUVÕTE

Soome on monopolide ja jaemüügikettide riik. Toiduaineturul on väga vähe sõltumatuid ettevõtteid.

Tootjad peavad oma tegevuses arvestama turu struktuuri ja suurte logistikakettide arengut.

Turg areneb väga kiiresti. Viimase kuu jooksul omandas SOK Spari, mis tähendab kõikide Spari jaemüügikaupluste ümberkujundamist, tegevuse ümberkorraldamist jne.

Turu kiire areng on uutele tarnijatele väga hea võimalus. Hetkel on turul trendiks see, et iga kett arendab oma jaemüügikontseptsioone. Viimased on nagu tööriistad, mille eesmärk on täita tarbijate ootusi. See tähendab, et iga tüüpi kauplus vastab väga rangele kontseptsioonile, näiteks et üks Prisma kauplus on väga sarnane teisele Prisma kauplusele, ning et üks Siwa kauplus on väga sarnane teisele Siwa kauplusele.

8.1 SOOVITUSED SOOME TOIDUAINETE TURULE SISENEMISEKS

Pärast seda, kui Eesti tarnijad on otsustanud, milline on mingi toote klient, oodatav müügiimaht jne on kolm võimalust tungida Soome toiduainete turule:

8.1.1 Kasutada jaemüüjate endi brände (*private label*)

K-grupi oma brandid:

- **Pirkka** (üle 1300 toote)
- **Euro Shopper** (üle 300 toote)
- **Rico** (värske juur- ja puuvili)

Inex Partnersi oma brandid:

- **Rainbow**
- **Daily**
- **X-tra**
- **Pouta**

S-grupi oma brandid:

- **Inex Partners's (Rainbow, Daily)**
- **Hyvä Ostos**

Eelis:

Tootmine toimub eeltellimuste põhjal ja turustamisega tegeleb brändi omanik ise.

Oht:

Brändi omanik võib otsustada loobuda tootest ja hakata sisse ostma konkureerivat toodet, mis on odavam.

8.1.2 Müüa Eesti toiduaineid olemasolevatele hulgimüüjatele ja -kettidele

Salat, lehtsalat, puu- ja juurviljad ning seened:

- Helsingin Tukutori www.tukkutori.fi
- Veikko Lainen Oy www.veikkolaine.fi
- [Sieni Honkonen Oy](#)
Sörnäistenkatu 5, 00580 HELSINKI

Kala- ja kalatooted:

- Heimon Kala Oy, www.heimonkala.fi
- Varsinais-Suomen Kalatukku Oy
- Pajakatu 2 20320 Turku

Lihatooted:

- Lihatukku Veijo Votkin Oy, Helsinki Etc

Salatikastmed ja vürtsid:

- Meira Oy

Külmutatud toiduained:

- Finnfrost Oy

Joogid:

- Juomatukku Oy www.juomatukku.fi

8.1.3 Tutvustada Eesti toitu kui brändi Soomes

Eesti toiduained on tuntud ja testitud ning heaks kiidetud soomlaste poolt, kes on Tallinnas ja/või teistes Eesti linnades käinud. Eesti toidule omane maitse meeldib soomlastele ka selle poolest, sest see on oma maitse ja väljanägemise poolest soome toidust erinev.

Tegemist ei ole siiski kõige lihtsama võimalusega. See nõuab aega, professionaalseid inimesi ja palju positiivset energiat. Võimalikes toiduaineteks on:

Piimatooted:

jogurt
juust

Küpsetised:

leib
koogid

Konservtoit

Külmutatud toiduained:

poolfabrikaadid
lõpptooted

Puuviljad ja juurviljad:

nn HeVi (Hedelmät, Vihannekset) tooted
marjad, puuviljad, lehtsalat

Seened:

värsked ja konservseened

8.1.4 Eesti toit ja selle lugu

Soomes teatakse Eesti toitu selle kaudu, mida soomlased on Eestis kogenud. Mõned restoranid „pakendavad” erilise toidu spetsiaalse loo ehk stooriga, mis on seotud näiteks antud toidu kodumaaga. See võib olla parim võimalus tutvustada Eesti toiduaineid Soome turul brändina.

Keskmiised tarbijad tunnetavad, et Eesti toit on hea, kuid kuna Eesti toitu praktiliselt turul ei ole ja suured ketid kasutavad oma brändi (nt Pirkka K-grupis), siis seda ei ole visuaalselt näha.

Lugu toote taga peaks olema natuke eksootiline ja trükitud pakendile, tootelehtedele jne.

See oleks ka hea võimalus koolitada restoranide ja kaupluste töötajaid Eesti toidu osas.

Lugege näiteks Café Ekbergi lugu aadressil <http://www.cafeekberg.fi>

8.1.5 Eesti toit teleris

Soomes on televisioonis mitmeid toidusaateid. Üks võimalus Eesti toidu paremaks tutvustamiseks tarbijatele on osaleda ühe või enama toidusaate tegemisel. See tekitab tarbijates huvi Eesti toidu vastu ja annaks tootjatele võimaluse proovimüükideks jaemüügis ja restoranides, mille positiivsed tulemused võimaldavad Eesti toidu müügi jätkumist ka peale testimüüke. Suured kauplusteketid ei ole ilma klientidepoolse surveta huvitatud testimüükidest, sest nende eesmärk on müüa suure käibega tooteid ja teenida sealt kasumit.

8.1.6 Eesti toidu nädal

Soomes kasutavad jaemüüjad spetsiaalseid turustuskampaaniaid teatud toodete müügiks. Citymarketis on Briti nädal, Stockmannis on praegu septembris Shanghai päevad, jne.

Üks võimalus tutvustada Eesti toiduaineid lähemalt on korraldada koos mõne jaemüüjaga Eesti toidu päevad.

Lisa 1. HOKI RESTORANID

* tärniga märgistatud lingid avavad klikkimisel restorani oma veebilehe.

Toidurestoranid

- [Amarillo](#) *
- [Belge](#) *
- [Casa Largo](#) *
- [Chico's](#)
- [Kappeli](#) *
- [Kartano Catering](#) *
- [Kettunen](#)
- [La Tour](#) *
- [Memphis Asema-aukio](#)
- [Olohuone-ravintolat](#)
- [Papà Giovanni](#) *
- [Rosso](#) *
- [Salve](#)
- [Sports Academy](#) *
- [Vltava](#) *
- [Wanhan Tanssikellari](#) *
- [Zetor](#) *

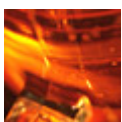
Kiirsöögi restoranid

- [Hesburger](#) *
- [Rosso Express](#)

Kohvikud

- [Coffee House](#) *
- [Primo](#)
- [Spice Ice](#)

Pubid ja restoran-baarid

- [Aapelin Baari](#)
- [Ale-Pub](#)
- [Amsterdam](#) *
- [Angleterre](#) *
- [Dubliner](#)
- [Hádanka](#) *
- [Kaisla](#) *
- [Kuikka](#) *
- [Martinralli](#)
- [Milenka](#) *
- [Old Hat](#)
- [Pickwick](#)
- [Pirjon Krouvi](#)
- [Pošeidon](#) *
- [Praha](#)
- [Public Corner](#)
- [Puksun Pub](#)
- [Sailor's](#) *
- [Spårakoff](#)

Tantsurestoranid

- [Amarillo](#) *
- [Heartbreakers](#)
- [Highlight](#) *
- [Klubi](#) *
- [Memphis Asema-aukio](#)
- [Premier](#)
- [Sports Academy](#) *
- [System Club](#)
- [Wanhan Tanssikellari](#) *
- [Zetor](#) *

- [Tinatuoppi](#)
- [William K Annankatu*](#)
- [William K Fleminginkatu*](#)
- [William K Fredrikinkatu*](#)
- [William K Leppävaarankatu*](#)
- [William K Mannerheimintie*](#)

Lisa 2. PIZZA HUT SÖÖGIKOHAD

Täisteenindusega restoranid

CITYKÄYTÄVÄ,

Aleksanterinkatu 21, FIN-00100 Helsinki, tel +358 9 607 915, ph.citykaytava@eurostrada.fi

PUOTINHARJU,

Kastelholmantie 2, FIN-00900 Helsinki, tel +358 9 331 144, ph.puotinharju@eurostrada.fi

TÖÖLÖ,

Mannerheimintie 94, FIN-00250 Helsinki, tel +358 9 587 4851, ph.toolo@eurostrada.fi

TENNISPALATSI,

Fredrikinkatu 65, FIN-00100 Helsinki, tel +358 9 694 6466, ph.tennispalatsi@eurostrada.fi

Kiirsöögikohad

AREENA,

Hartwall Areena, Arenakuja 1, FIN-00240 Helsinki, tel. +358 204 194 377,
ph.arena@eurostrada.fi

MESSUKESKUS,

Messuaukio 1, FIN-00520 Helsinki, tel +358 9 278 9902, ph.messukeskus@eurostrada.fi

Kaasamüük

TAMPERE, TESOMA KAUBANDUSKESKUS

Tesomanvaltatie 37, FIN-33310 Tampere, tel +358 3 344 6733, ph.tesoma@eurostrada.fi

HELSINKI, MUNKKIVUORI KAUBANDUSKESKUS

Raumantie 1, FIN-00350 Helsinki, tel +358 9 565 2730, ph.munkkivuori@eurostrada.fi